

## ELOFIZETÉS.

## HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre ... 36 kor.  
Fél évre ... 18 kor.  
Egy negyed évre 9 kor.  
Egy óra ... 8 kor.

Nyilttérli közlemények  
megállapodás szerint.

## ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

## SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült  
vasutak palotájában.  
TELEFON-SZÁM: 367.

## KIADÓHVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-  
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.  
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:  
Stauber József.

Szombat, június 16.

## Kinek kell az általános választójog?

Írta: Tisza István gróf.

Ilyen címen Tisza István gróf az Igazmondó-ban a következőket írja:

Valamelyik korábbi cikkemben annak a meggyőződésnek adtam kifejezést, hogy a mi felséges urunk csakis olyan választójogot kívánhat a magyar népnek, aminőt az saját maga kíván magának s immár a magyar közvélemény összes illetékes tényezőin a sor, kifejezésre juttatni akaratakat.

Ez a mozgalom gyorsabban indult meg, mint gondoltam s hogy mindjárt az általános szavazatjog barátainak mozgolódásáról beszéljek, első sorban is Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottságához adtak be egy radikális választójog mellett szóló indítványt. A törvényhatósági bizottság ezt az indítványt elfogadta. 98-an voltak jelen a közgyűlésen a bizottság 400 tagja közül. Megannyian a radikális irány hívei. A mérsékeltébb, józanabb, bölcsőbb többség jobbnak látta fel nem venni a küzdelmet és távol maradt a közgyűléstől. Hogy miért járt így el, azt nem tudhatom. Semmiesetre sem járt el helyesen, mert a haza érdeke azt kívánja szabad polgáraitól, hogy magukra vegyék a veszélyes áramlatok elleni küzdelem fáradságát és kellemetlenségeit. Ha nem akarjuk azoknak a lármás népvézereknek kiszolgáltatni az országot, akik gyalázkodással és piszkolódással keltik fel a romboló szenvedélyt s igyekeznek visszariasztani ellenfeleiket, éppen azoknak kell ezzel a gyalázkodással is szembeszállaniok, akik áldozatot hoznak a haza javának, mert a tüntetésnek nem konyerük s a közügy szolgálatára csakis hazájuk szeretete indítja őket.

A választójogos urak egyébként nem voltak megelégedve a közgyűléssel. Lármásabb tüntetésben akarták megszólaltatni a székesfőváros egész közönségét. A Károlyi Mihályok, Vázsonyi Vilmosok, és szociálista vezérek egyesült erővel rendezték a folyó hó 8-iki tüntetést.

Semmi nehézséget nem gördítettünk az utjukba. Az összes gyárakban megállott a munka; a kereskedők bezárták üzleteiket; ezt a néhány órát szabadon hagyta mindenki, a főváros egész lakosságának abból a célból, hogy résztvehessen a tüntetésben.

És mi volt az eredmény?

Mindazok szerint, a kik értenek összességelt néptömegek megbecsüléséhez, a tüntetésben részt vett egyének száma 40, legfeljebb 50.000 főre ragott. Ezeknek túlnyomó nagy része is asszonyokból és suhaneokból állott. Magának a szociálista munkásnak is csak kisebbsége vett tehát részt a tüntetésben, a fővárosi polgárság pedig csak elenyésző töredékével volt abban képviselve. Sullyal bíró egyént nem igen láthattak ott az általános szavazatjogi izgatás ismert vezéreinek kívül.

Ez a helyzet hű képe a fővárosban. Lásuk, miként nyilatkozott meg a közvélemény a vidéken?

A kormány lemondását közvetlenül megelőző pár hét alatt a következő 14 törvényhatóság emelte fel szavát az általános választójog ellen: Heves, Bars, Beszterce-Naszód, Hajdu, Kisküküllő, Krassó-Szörény, Pozsony, Somogy, Szabolcs, Temes, Torontál, Torda-Aranyos és Vas vármegye és Szatmárnémeti sz. kir. város. A határozatot népes gyűléseken egyhangulag, vagy olyan túlnyomó többséggel hozták, hogy a kisebbség nem merte a névszerinti szavazást kívánni s e törvényhatóságok között ott vannak az ellenzék régi erős fészkei: Heves, Hajdu, Somogy, Szabolcs vármegye és Szatmárnémeti város.

A kormány május 23-án beadta lemondását. Nyomban nyilvánosságra jutott, hogy a lemondás oka a választójogi kérdésben rejlik s hogy alighanem az általános szavazatjog hívei kerülnek hatalomra.

Azóta még három hét sem telt el s e rövid idő alatt a következő 23 újabb törvényhatóság hallatta szavát: Arva, Csanád, Csongrád, Fejér, Háromszék, Hunyad, Kisküküllő, Nyitra, Nógrád, Szolnok-Doboka, Szatmár, Szilágy, Trencsén, Ugocea, Ung, Zólyom, Békés, Borsod, Pest, és Veszprém vármegye és Szabadka, Székesfehérvár és Pécs törvényhatósági város. Ezek is a radikális választójog ellen foglaltak állást valamennyien s a helyzet újból az volt, hogy az ellenzék vagy nem mert szavazást kívánni, vagy szégyenteljes kisebbségben maradt.

Ilyen körülmények között lehet-e még bárkinek is kételye a magyar nemzet valódi akaratára felől?

A radikális választójog ellenfeleinek táborában sorakoznak kevés kivétellel mindazok, a kik jó és balsorsban trónnak és hazának legbiztosabb támaszai. Ebben a táborban van a magyar nép zöme.

És vajjon kikből áll az ellentábor?

A választójog szélső kiterjesztését kívánják a szociálista ipari munkások. Ezek nagy részének, a nagy keresettel, fejlettebb értelmiséggel bíró, szakképzett ipari munkásnak mi is meg akarjuk adni a szavazatjogot.

Rajtuk kívül csak a városi kaputos osztálynak egy kiesiny, de lármás töredéke akarja igazán az általános szavazatjogot, amelyik olyan könnyen hívó választóközönséget kíván, amelyet egy pár hangzatos ígérettel és káprázatos jelszóval saját nagyravágyó céljainak készséges szolgálatává tehet. És, fájdalom, kívánják vagy legalább hirdetik ma már olyan politikusok is, akik eddigi közpályájukon hitelt és reményt vesztve, mint utolsó szalma szálba kapaszkodnak abba a jelszóba, amelyet alig egy évtizeddel ezelőtt a magyar nemzet ellen elkövetett gonosz merényletek hirdettek. S ez nem elég. A király felkent személyét tolják a kísérletüknél előtérbe s azt állítják, hogy az urunk királyunk iránt való tisztelet és hűség ellen vét az, aki el nem fojtja magában az aggódó hazatituli lelkiismeret szavát.

Ez ellen a taktika ellen tiltakoznom kell úgy az igazság, mint az őfelségének pártok te-

lett álló szent és sérthetetlen személye iránti köteles hűség nevében.

Talán majd eljön egyszer az idő, hogy arról is beszéljünk, kik és miként tudták és minő szövetségesekkel összeállva azt a hitet felébreszteni királyunkban, hogy a lemondott kormány választójogi javaslata a magyar nemzet kívánságának meg nem felel? Ma még korai volna ezt a kérdést feszegetni. De azt az egyet ma is meg kell mondanom, hogy ha felséges urunkban ez a kétely feltámadhatott, mi sem volt helyesebb és természetesebb, minthogy azok, akik ezt hirdették előtte, alkalmat nyerjenek hebonyítani állításukat.

A kormány készséggel ajánlotta fel lemondását. A mi választójogi álláspontunk mellett más nem nyilvánulhat meg ma már, mint az igaz meggyőződés szava. Ezt a meggyőződést azonban nyíltan és bátran hangoztatni király és hazája iránti kötelessége mindenkinek, aki az általános szavazatjog veszélyes voltáról úgy meg van győződve, a mint ahogy meg voltak győződve alig pár évvel ezelőtt a radikális választójogot mostan hirdető vezető politikusok is jótormán valamennyien és ahogy lelkünk mélyéig meg vagyunk győződve mi, akik mint a múltban már egyszer sikerrel megtettük, ennek a trónt és hazát fenyegető veszélynek elhárítására szenteljük egész erőnket.

Akinek más a nézete, ám hirdesse és maradjon meg mellette. De hirdesse, mint saját nézetét és ne akarja olyan álláspont mellett belevonni a pártharcokba a királyt, amelyet a Fejérváry- és Kristóffy-féle kísérlet idejében a nemzet ellen intézett merényletnek hirdették.

## Angol támadások a flandriai fronton.

Berlin, június 15. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

### Nyugati harctér:

Ypern és Armentieres között aránylag nyugodt napok után tegnap este 8 óra 30 perckor erős pergőtűz indult meg, melyet az egész arcvonalon angol támadások követtek. Egyes helyeken reggelig tartó harc után visszanyomták-biztosító osztagainkat, amelyek a tovább keletre Hollebeke és a Douve-lapály között és Warnetontól délnyugatra fekvő arcvonalunkat május 10-e óta az angolok minden felderítő előretörésével szemben sikeresen fedezték. A csatatérről északra a tengerpartig csak csekély tűzértségi tevékenység folyt. Egyik alsórajnai ezredünk rohamcsapatai az Yser csatorna mentén egy 25 főből álló belga őrséget elfogott. Az Artois arcvonalon az angolok reggel heves tűzhullámok után megtámadták Monchy-tól keletre fekvő árkaikat, egyes pontokon betörték, de készségeink ellentámadásai azonnal

kivetették őket. A Bois du Sart-tól nyugatra egyik árok davab még az ellenség kezén van. Este Lenstől keletre több angol zászlóalj előretört, erős ellentámadással itt is megtartottuk állásunkat.

*A német trónörökös hadcsoportja:*

A Chemin des Dames-on az esti órákban a Laon—Soissons-ut két oldalán és a Mont d'Hiveren feléledt a tüzharc. Rohamcsoportjaink a Brayetól északkeletre a Suippe mélyedés-től nyugatra és a Maas keleti partján tekvő francia árok ellen intézett vállalkozásaikból foglyokat és zsákmányt hoztak magukkal.

*Albrecht württembergi herceg vezértábornagy hadcsoportja:*

Nem volt nagyobb harci tevékenység.

### Keleti harcér:

Smorgonnál, Lucktól nyugatra és a Zloczowból és Halicsból Tarnopolba vezető vasut mentén élénk tüztevékenység.

A Macedon arcvonalon a helyzet változatlan. **Ludendorff**, első főszármester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

## Folytatódik a botrány a Reichsrathban.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Bécsből telefonálja tudósítónk: A képviselőház mai ülésén a nyolcadik alelnöki állásra Tusar cseh szociáldemokrata képviselőt, választották meg, azután folytatták a költségvetési provizorium tárgyalását.

Az első szónok Presits-Parsits dr. horvát nyelven kezdte beszédét, majd németül mondta a következőket: *Két évig vizsgálati togságban voltam hazaárulás vádja miatt. A vád a volt igazságügyminiszter tudtával és beleegyezésével parlamenti beszédeimet használta föl bizonyítékul ellenem és a köztudó hazaárulás miatt halálbüntetést kért reám. A mostani kormány alatt sem vagyok bizonyos benne, hogy nem fognak-e ellenem hazaárulási pert indítani politikai beszédeim fölhasználásával, — ha a délszláv tartományokban uralkodó tühetlen politikai viszonyokról beszélek. Ezért hát inkább elallok a szótól.*

Wolf Károly Herman radikális német nemzetiségi párti beszéde mindjárt az elején nagy kavarodást idézett elő. Ugyanis reflektált Heine képviselő tegnapi közbeszólására és magáévá téve annak megjegyzését azt mondta, *sajnálja, hogy nem elég csehet akasztottak fel.* A háboruban a csehek úgy viselkedtek, hogy eljárásuk minden jogot és önértetet felrugott és hallatlan, hogy még szemtelenkedni is mernek.

Wolf beszéde nyomán a csehek oldalán nagy vihar tört ki. A padokat verték és az elnök nem tudott rendet csinálni. Winter cseh szociálista képviselő átkiáltott Wolfhoz: *Nem igaz! Mások ezt kiabálták Nidrischtet nem akasztották fel!* (Nidrischt az a tiroli képviselő, aki eleinte rendőri felügyelet alatt állott, később pedig internálva volt.)

A német radikális csoport öklével fenyegette a cseheket. Diamant lengyel szociáldemokrata viszont ráírvált Wolfra: *Tegnap nem volt bátorsága magát Heinével azonosítani!*

A láрма még sokáig tartott, azután az elnöknek sikerült rendet csinálnia miután a csehek tüntetőleg kivonultak a teremből.

Wolf képviselő a továbbiakban utalt arra, hogy a csehek autonómia alatt Csehország, Morvaország, Szilézia és az ugynevezett tót királyság egyesítését értik. A csehek közjoga tehát az államnak és a dinasztának legnagyobb

gyobb ellensége. Ezután a háboru kérdésével foglalkozott és tiltakozást jelentett be az annexió és kártérítés nélküli békének jelszava ellen, mert szerinte olyan békét kell kötnünk, amely garanciákat nyújt arra, hogy állandó lesz.

## Felmentette a király a Tisza-kormányt

Meleghangú kézirat Tisza István grófhhoz.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

### A király Budapesten.

Budapestről jelentik: Károly király ma reggel Budapestre érkezett. Az udvari vonat hét óra 30 perckor robogott be a nyugati pályaudvarra. A felséges urat Tolnay Kornél az államvasutak elnökgazdája, Bárczy István polgármester és Boda Dezső főkapitány várta az állomáson. A király ezuttal nem beszélgett hosszasan a fogadására megjelent urakkal. Bárczytól csak annyit kérdezett, hogy hogy van? Mikor a polgármester megköszönte az uralkodó érdeklődését, Károly király még csak annyit mondott: örül, hogy ismét Budapestre jöhetett.

Az uralkodó Hohenlohe herceg főudvarmesterrel beült egy katonai autóba és felhajtattott a várba. Arz Artur vezérkari főnök is vele jött, aki a kíséret többi tagjaival együtt szintén felhajtattott a királyi palotába.

O felsége kíséretében Budapestre érkezett Hohenlohe herceg első főudvarmesteren és Arz Artur vezérkari főnökön kívül: Lobkovitz herceg és Marterer lovag altábornagy főhadsegédek, báró Catinelli alezredes és Schonta korvettkapitány szárnységédek, Vogt alezredes a király katonai irodájából, gróf Walterskirchen külügyminiszteriumi követségi titkár, báró Nagy osztályfőnök, Pápay osztálytanácsos, Kiersky udvari titkár, mindannyian a kabinetirodából, Gallint katonai irodai titkár, báró Prileszky udvari tanácsos, udvari gazdasági igazgató, Maresch udvari utazási igazgató és dr. Krauss udvari orvos.

### A király elismerése Tiszának.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A hivatalos lap mai rendkívüli száma jelenti, hogy ő császári és apostoli királyi felsége a következő legfelsőbb kéziratokat, illetve elhatározásokat méltóztatott kiadni:

Kedves gróf Tisza!

*Méltányolva, előadott indokait magyar miniszterelnöki állásától kegyelemben végleg felmentem. Azon négy év alatt, amidőn a magyar kormány élére állott és már azelőtt is, ugy a hazának, mint Nekem s dicsőült elődömnek, különösen nehéz viszonyok között, ugy a békében, mint a háboru folyamán hű odaadással és önteláldozó buzgalommal mindig kitünő szolgálatokat tett, amelyekért a legmélegobb köszönetemet és teljes elismerésemet tejezem ki. Remélvén, hogy sokoldalu tapasztalatait és kiváló tehetségét a közügyektől a jövőben sem fogja megvonni, biztosítom Önt továbbra is változatlan kegyelmemről.*

Kelt Budapesten, 1917. június 16.

Károly s. k.

Kedves báró Rosner!

Magyar miniszteriumom lemondása, saját kérelme folytán Önt személyem körüli magyar miniszteri állástól ezennel kegyelemben felmentem és Önnek ezen alkalomból, hű, kitünő szolgálatainak és különösen a háboru folyamán kitéjtett rendkívüli tevé-

kenysége elismerésül az első osztályu vaskoronarendet díjmentesen adományozom.

Kelt Budapest, 1917. június 15.

Károly, s. k.

Tisza, s. k.

A király ugyanilyen tartalmu kéziratot intézett a többi miniszterhez és Sándor Jánosnak, Teleszky Jánosnak, Harkányi János bárónak, Ghillányi Imre bárónak az első osztályu polgári hadiéremkeresztet, Jankovics Bélának a Lipót-rend nagykeresztjét és Hideghéty Imrének pedig az első osztályu vaskoronarendet adományozta díjmentesen.

Öfelsége a király dr. Klebelsberg Kunó gróf miniszterelnökségi államtitkárt saját kérelmére felmenti és megengedi, hogy nyugalomba helyeztessék és eredményes tevékenységének elismerésül neki a Ferenc József-rend nagykeresztjét adományozza.

Vértessy Géza belső titkos tanácsosnak, a király személye körüli miniszterium államtitkáranak kiváló érdemei elismerésül a Ferenc József-rend nagykeresztjét adományozza.

Perényi Zsigmond báró, belügyi államtitkárt kiváló szolgálatai elismerése mellett saját kérelmére felmenti.

Némethy Károly dr. belügyi államtitkárnak kitünő szolgálatai elismerésül az első osztályu polgári érdemkeresztet adományozza.

Madarassy Gábor pénzügyminiszteri államtitkárt saját kérelmére állástól felmenti és nyugdíjaztatását tudomásul veszi.

Varga Gyula dr. kereskedelmi államtitkárt állásától felmenti és nyugdíjaztatását tudomásul veszi. Közszolgálati téren szerzett érdemei elismerésül neki a Szent István-rend középkeresztjét adományozza.

Kazy József báró földmívelésügyi államtitkárt állásától saját kérelmére felmenti és neki a Szent István-rend középkeresztjét díjmentesen adományozta.

Bartóki József dr. földmívelésügyi miniszteri államtitkárt állásából felmenti és neki a Ferenc József-rend nagykeresztjét adományozza.

Hosvay Lajos dr. kultuszminiszteri államtitkárt állásától saját kérelmére felmenti és kiváló szolgálatainak és eredményes működésének elismerésül a Ferenc József-rend nagykeresztjét adományozza.

Vadász Lipót dr. igazságügyi államtitkárt saját kérelmére felmenti és megengedi, hogy a nevezett az őt megillető törvény szerint nyugalomba helyeztessék és neki valamint Tóry Gusztáv igazságügyi államtitkárnak a Ferenc József-rend nagykeresztjét adományozza.

Karácsony Lajos honvédelmi miniszteri államtitkárt saját kérelmére felmenti és nyugdíjaztatását tudomásul veszi, és sok évi odaadó és sikeres munkálkodásának elismerésül a Ferenc József-rend nagykeresztjét adományozza.

### A távozó kormány a királynál.

Reggeli 9 órára volt kitértve a távozó kormány tagjainak fogadtatása. — Balogh Jenő,

# Esküt tett az új kormány.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

igazságügyminiszter pontosan reggel 9 órakor hajtatott be a királyi palota udvarába. Dismagyarban volt. A régi kormány többi tagjai valamivel később érkeztek. Előbb Ghillány diszmagyarban, azután Roszner báró redingotban, Tisza István és Sándor János együtt érkezett automobilon, majd megérkezett Jankovich és Hideghéthy, ugyancsak diszmagyarban, végül utolsónak Szurmay altábornagy.

Körülbelül fél tíz volt, a mikor összegyűltek a régi kormány tagjai és együtt kihallgatásra mentek a király elé. Éppen a mikor a Tisza-kormány tagjai megérkeztek, távozott a királyi palotából Arz Artur vezérkari főnök, a ki gyalog átment a miniszterelnökségi palotába, ott átadta a névjegyt, azután a siklón lement a városba.

A Tisza-kormány tagjai tíz órakor távoztak a király dolgozószobájából és áthajtottak a miniszterelnöki palotába. Tisza István gróf Roszner báróval automobilon, Balogh Jenő Sándor Jánossal, Harkányi Hideghéthyvel, Teleszky egyedül, Jankovich és Ghillány pedig szintén együtt fiakkeren távoztak a királyi palotából. Szurmay honvédelmi miniszter pedig egvedül ment gyalog.

A királyi palota udvarán várakozó hírlapírók köszöntötték a távozó minisztereket. Tisza és a többi volt miniszter igen barátságosan viszonzta a köszöntést, különösen Teleszky János.

A volt kormány tagjai együtt mentek fel a miniszterelnökségi palotába, Tisza István lakosztályába, hogy elbocsúzzanak a volt miniszterelnöktől. A lépcsőn érdekes jelenet történt. Eszterházy Mór gróf, az új miniszterelnökségen volt, a mikor a régi kormány tagjai Tisza vezetése alatt átjöttek a miniszterelnöki palotába. Amikor Eszterházy megtudta, hogy a Tisza-kormány tagjainak kihallgatása véget ért, elindult a miniszterelnökségről és épen a lépcsőn találkozott Tiszáékkal. Az új miniszterelnök és Tisza, valamint a régi kormány tagjai szótlánul üdvözölték egymást, csak Szurmay altábornagy mondotta a főhadnagyi egyenruhában lévő miniszterelnöknek:

— Siess!

Szurmay honvédelmi miniszter negyedóra hosszat volt Tiszánál, azután egyedül távozott a miniszterelnökségi palotából. A régi kormány többi tagjai továbbra is együtt maradtak.

A lemondott miniszterek után a király a volt politikai államtitkárokat fogadta. Klebelsberg Kunó, báró Perényi Zsigmond, Hosszu Lajos, Vadász Lipót, Madarassy Gábor, Vargha Gyula, báró Kazy József és Karácsony Lajos együtt jelentek meg bucsukihallgatáson őfelségénél. A nyolc államtitkár bucsukihallgatása igen rövid ideig tartott, mert alig múlt el öt perc, valamennyien elhagyták a király dolgozószobáját.

## Visszavert olasz támadás.

Budapest, június 15. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

### Keleti harctér:

Keletgaliában és Wolhyniában több helyen tartós az oroszok élénkebb harci tevékenysége.

### Olasz harctér:

Az Isonzó-hadseregnél nem történt jelentősebb esemény. Karintiában, a Ploeken és Flitschi-szakaszon az ellenség tüzéségi tüze a legnagyobb hevességre fokozódott. A Rombonon levő állásaink ellen intézett támadást visszavertük. A Hétközség fensikján a tüzéségi harc erősödött.

### Délkeleti hadszíntér:

Nincs esemény. A vezérkar főnöke. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Budapestről telefonálja tudósítónk: A király a következő legfelső kéziratot bocsátotta ki:

Kedves Eszterházy gróf!

Önt magyar miniszterelnökkömmé ezennel kinevezem és a miniszterium megalakítása iránti javaslatait elvárom.

Kelt Budapest, 1917. június 15.

Károly s. k.

Tisza s. k.

Magyar miniszterelnököm előterjesztésére honvédelmi miniszteremmé Szurmay Sándor altábornagyot újból kinevezem, illetőleg ezen eddig is viselt állásában megerősítem, továbbá személyem körüli miniszteremmé Batthyány Tivadar gróf országgyűlési képviselőt, belügyminiszteremmé Ugron Gábor dr. nyugalmazott főispánt, országgyűlési képviselőt, pénzügyminiszteremmé Gratz Gusztáv dr. közös külügyminiszteri osztályfőnököt, kereskedelmi miniszteremmé Serényi Béla gróf belső titkos tanácsosomat, országgyűlési képviselőt, földművelésügyi miniszteremmé Mezőssy Béla nyugalmazott államtitkárt, országgyűlési képviselőt, vallás- és közoktatásügyi miniszteremmé Apponyi Albert gróf belső titkos tanácsosomat, országgyűlési képviselőt, igazságügyminiszteremmé Vázsonyi Vilmos dr. országgyűlési képviselőt, végül Horvát-Szlavon-Dalmátországi tárca nélküli miniszteremmé Zichy Aladár gróf belső titkos tanácsosomat, országgyűlési képviselőt kinevezem.

Az illetőkhöz intézett kéziratimat a további intézkedés végett idezárom.

Kelt Budapest, 1917. június 15.

Károly s. k.

Eszterházy s. k.

A király Budapesten, június 15-én kelt legfelsőbb elhatározásával Pallavicini György örgróf országgyűlési képviselőt miniszterelnökségi, Palugyai Mór országgyűlési képviselőt belügyi, Grecsák Károly dr. kuriai tanácselnököt igazságügyi államtitkárrá nevezte ki.

### Felvonulás az eskütételhez.

Délután fél kettő tájban sokan várták már a királyi vár előtt a Szent György-téren az új minisztereket, akik a miniszterelnökségi palotában ebben az időben gyülekeztek és innen két órakor testületileg mentek át a várba az eskü letételére.

Elsőnek Apponyi Albert gróf érkezett meg gyalog. Utána néhány perccel, fél kettő után jönnek kocsin Mezőssy Béla és Ugron Gábor. Ezután pár pernyi időközben egymás után érkeznek Gratz Gusztáv, Serényi Béla gróf és Batthyány Tivadar gróf, akik siklón jönnek fel és gyalog mennek a miniszterelnökségi palotába. Két órakor automobilon érkezik meg Szurmay Sándor honvédelmi miniszter és pár perccel utána gyalog Zichy Aladár gróf. Két óra után öt perccel érkezik meg Vázsonyi Vilmos automobilon. A fehér keztyűs miniszterelnöki portás az igazságügyminiszter elé siet, kinyitja az ajtót és háromszor cseppet, jelentvén, hogy miniszter érkezett.

A Szent György-téren időközben egyre szaporodott a kíváncsiak száma, akik szemtanúi akartak lenni annak a jelenetnek, amikor az új miniszterek a királyi várba vonulnak az eskü letételére.

Negyed három órakor megjelennek az új miniszterek a miniszterelnökségi palota ajtajában és az eskütételre mennek. Elől halad Eszterházy Mór gróf huszár főhadnagyi táborigyenruhában, utána Serényi Béla és Apponyi Albert gróf karonfogva mennek, majd Batthyány Tivadar gróf és Mezőssy Béla, akik szalonkabátban vannak, ezután jön Szurmay Sándor táborigyenruhában, mellén az összes érdemjeleivel, ezután Zichy Aladár gróf és Ugron Gábor és végül Gratz Gusztáv és Vázsonyi Vilmos redingotban és cilinderrel. Az összegyűlt tömeg a minisztereket éljenezve kíséri a vár kapujáig. A várta tiszteleg és az új kormány tagjai befordultak a vár udvarán. Alig tűntek el az új miniszterek a királyi vár bolthajtásos kapuja alatt, fiakkerben érkezett meg Eszterházy Miklós herceg zászlós ur, aki az eskütételnél szerepel.

Alig fél órát tölthettek el várakozásban a királyi palota előtti téren a várakozó újságírók, fényképezékek és egy pár szerencsés kíváncsi, aki keresztül jutott a rendőri kordonon, amikor pontosan három órakor megjelent Eszterházy Mór gróf és közölte az újságírókkal, hogy

### az eskütétel megtörtént

és őfelsége most a minisztereket fogadja egyenként külön kihallgatáson.

Az újságírók megkérdezték, hogy mikor kezd meg a kabinet a működését.

— Azonnal — felelt a miniszterelnök. Fél négy órára minisztertanácsot hívtam egybe. Működésünk tehát már a mai nappal megkezdődik.

Mikor ül össze a Ház? — volt az újságírók kérdése ezután.

— Néhány napon belül, — volt a válasz. Az erre vonatkozó intézkedések már megtörténtek. Végleges döntés még nincs. Ezt is ma fogom minisztertársaimmal megbeszélni.

— Ad-e programot kegyelmes uram a bemutatkozó ülésen — kérdezte az egyik újságíró.

— Erről még nem határoztam véglegesen — válaszolta a miniszterelnök.

Eszterházy Mór gróf ezután gyors léptekkel elsietett a miniszterelnökségi palotába. Közben fiakkeren megérkezett a királyi várba Skorleczy Iván báró horvát bán, aki bucsukihallgatásra ment a királyhoz. Nemsokára automobilon érkezett meg Hosszu Gyula dr. görög katolikus püspök, aki fél négy órakor tette le az esküt a királynak. Itt már Apponyi Albert gróf az új közoktatásügyi miniszter funkcionált.

Pár perccel fél négy előtt lejötték a királyi várból a felesküdt miniszterek Bárczy István dr. osztálytanácsos kíséretében, aki a miniszterek köré csoportosult újságíróknak elmondotta, hogy az eskü letételénél Eszterházy Miklós herceg szerepelt mint zászlós ur, Eszterházy Mór gróf esküjénél az eskü mintát Szurmay Sándor olvasta, azután a kormány többi tagjaitól együttesen vette ki az esküt a király. Ennél az aktusnál is Eszterházy herceg interveniált, mint zászlós ur és az eskü mintát Bárczy osztálytanácsos olvasta fel. A miniszterek közül Szurmay Sándor honvédelmi miniszter nem tett újból esküt, mivel ő már tagja volt az előbbi kabinetnek is.

Az eskü letétele körül az utolsó pillanatban nagyon érdekes bonyodalom támadt. A régi miniszteri eskü úgy szól, hogy: „én N. N. esküszöm az egy élő Istenre, a Boldogságos Szűz Máriára és Istennek minden szentjeire, stb.“ Az esküminta tehát nyilvánvalóan a római katolikus hitvallást tartja szem előtt. Ezuttal először történik azonban, hogy egy zsidó vallású miniszter tesz esküt, a ki nem esküdhetik a Boldogságos Szűz Máriára, mert hisz más a hite és más a szertartása.

A miniszterek ezt egymás közt megbeszéltek, közölték a királyllyal is és abban történt megállapodás, hogy Vázsonyi Vilmos, mint zsidó vallású miniszter eskütételénél éppen úgy mint a protestáns vallású minisztereknél a Szűz Máriára való hivatkozás elmarad. O az egy élő Istenre teszi le az esküt.

Az eskü után öfelsége a minisztereket külön kihallgatáson fogadta és pedig az 1848. évi harmadik törvényekben előirt sorrendben. Elsőnek Eszterházy Mór gróf miniszterelnök járult a felség elé, ezután Szurmay Sándor honvédelmi miniszter, majd egymásután következtek Batthyány Tivadar gróf, Gratz Gusztáv dr., Serényi Béla gróf, Mezössy Béla, Apponyi Albert gróf, Vázsonyi Vilmos és Zichy Aladár gróf.

Az újságírók körülverték a minisztereket és üdvözölték őket. Mezössy Béla földművelésügyi miniszter fogadta az üdvözlést és ezt mondta:

— Mindjárt a reszortomhoz tartozó ügyekről szeretnék beszélni és azt mondom, hogy bárcsak adna most már az isten egy kis esőt, — ez reszort ügy — mert erre nagy szüksége van az országnak.

Amint a kormány tagjai az újságíróktól elváltak, egy katona fotografus megállította őket. Vázsonyi nevetve fordult a fényképező gép felé. Ő és Batthyány levették cilinderüket és így maradtak, amíg a felvétel elkészült.

Amikor Vázsonyi és Batthyány befordultak a Szent György-térre, az ott összegyűlt közönség viharosan megöjenezte őket. Valaki felkiáltott:

— Eljen a választójogi blokk!

Vázsonyi nevetve fordult az őket körülvevő újságírók felé és így szólt:

— Itt vannak a blokk excellentek!

Az egyik újságíró rálépett Vázsonyi sarkára, mire Vázsonyi nevetve jegyezte meg:

— Még csak most lettem miniszter és valaki már is a sarkamra lépett.

Az egyik hírlapíró kérdésére Vázsonyi elmondotta, hogy a külön kihallgatáson rendkívül kegyesen fogadta a felség.

### Az első minisztertanács.

Pontban fél négy órakor az összes miniszterek a miniszterelnöki palotában voltak, ahol Eszterházy Mór gróf elnöklésével megkezdődött az első minisztertanács.

Ezen a minisztertanácsban döntik el, hogy a képviselőházat mikor hívják egybe, és ezuttal hozza meg az új kormány az első rendelkezéseket, amelyek között állítólag a politikai cenzúra megszüntetése is ott lesz.

### Zichy Aladár minisztersége.

A hivatalos lap rendkívüli kiadása ma este nyolc órakor jelent meg és a királyi kéziratját hozta.

Az új kormány névsorát Zichy Aladár gróf kivételével a király már tegnap jóváhagyta. Zichy Aladár gróf kinevezését is aláírta volna még az est folyamán és mindenki biztosnak vette, hogy a hivatalos lap mai száma közölni fogja az új kormány tagjainak névsorát. Hogy ez nem történt meg, annak az az oka, hogy a király, aki nagy súlyt helyez a kel-

tezésekre, Budapesten akarta az új kormányt kinevezni és azoknak kinevezését csak ma reggel írta alá budapesti keltezéssel.

Zichy Aladár gróf horvát minisztersége nemcsak váratlan ügy. Kinevezése előtt horvát politikusok küldöttségileg voltak az új miniszterelnök előtt és kérték, hogy a jelenlegi viszonyok között magyar államiértiával töltsse be a horvát miniszteri tárcát.

### Vázsonyi nem mond le a kávéházról?

Eszterházy Mór gróf kabinetjének szokásos bemutatkozása a tisztviselők előtt ezuttal elmarad. Vázsonyi, akit erre vonatkozólag a hírlapírók megkérdezték, azt mondta, hogy ő nem fogad semmiféle küldöttséget és nem fog megjelenni előtte még a miniszterium tisztviselői kara sem. Nem ad szokásos programot bemutató beszédet, hanem külön-külön fogja felkeresni a tisztviselőket és így ismerkedik meg velük. Egyébként — mondta — továbbra is polgár marad, személyesen fog elbucuzni az ügyvédi kamarától és az újságíró egyesület választmányától, sőt el fog járni napi kávéházába is.

Mint tegnap megírták a királyi kabinet Larisch gróf személyében tegnap külön udvari tutárt küldött Vázsonyi Vilmoshoz, hogy megbeszélje miként teszi le az új igazságügyminiszter az esküt. Larisch gróf oly időben érkezett meg, hogy találkozhatott Eszterházy gróffal, aki közölte vele, hogy Vázsonyinnal való látogatása felesleges, mert arra a formára nézve, hogy Vázsonyi miként tegye le az esküt, már ő teszi meg az előterjesztést. E szerint Vázsonyi a protestáns miniszterek eskütételének formájával az egy élő Istenre esküdt.

### Öt új miniszterium.

Eszterházy miniszterelnök tudvalevőleg öt új miniszteriumot akar szervezni. Az egyiknek vezetésére Földes-Béla egyetemi rektort, az Apponyi-párt tagját kérték föl, aki már napok óta mint miniszterjelölt szerepel. Egy estilap munkatársának Földes kijelentette, hogy az új kormány valóban elhatározta külön miniszteriumok föllállítását és ebben az irányban megtették a kezdeményező lépéseket. Eszterházy gróf fölszólítására ő elvállalta a szervezendő közlekedési miniszterium vezetését. A miniszterium föllállítása remélhetőleg a legközelebbi időn belül elkészül.

### Az új főispánok.

A belügyi kormány első feladatának tekintti, hogy a Tisza kormány főispánjait fölmentse. Az egész főispáni kar fölfrissítésével új embereket fognak állítani a megyei és városi törvényhatóságok élére. Ez a kérdés azért bír fontossággal, mert a vármegyék egyre-másra tiltakoznak a radikális választójog ellen. Ennek a megindult folyamatnak akarnak gátat vetni az új főispánok kinevezésével. Tekintettel a főispáni állás bizalmi jellegére, arra törekednek, hogy az új kormányt támogató pártok soraiból kerüljenek ki a főispánok. Mint halljuk az alkotmánypárt, a két függetlenségi párt és a néppárt megegyeztek arra, hogy bizalmi exponenseiknek kinevezését fogják követelni az új kormánytól. A 8 órai Ujság szerint Arad város és vármegye főispánja Barabás Béla lesz, Csanád vármegye és Hódmezővásárhely városé Justh János, Hunyadé Pogány Béla, a 7 év óta fölfüggesztett alispán, Pest vármegye főispánjával Zlinszky Istvánt emlegetik, ő azonban a 8 órai ujság szerint nem óhajt főispán-ságot vállalni.

### A Ház elnöksége.

A nemzeti munkapárt vezetősége tudvalevőleg úgy határozott, hogy a képviselőház elnöksége visszalép. Ebből következik, hogy a

jelenlegi többség teljesen a kisebbségre bizza kit ültet az elnöki székbe, mindenesetre olyant, akiben az egész parlament megbizik, hogy a házszabályokat objektíven fogja kezelni. Viszont a háznagyi állásra vonatkozólag a munkapárt nem enged a kisebbségnek, mert abból indul ki, hogy a háznagyi állásnak ninesen politikai karaktere.

### Az új sajtófőnök.

A 8 órai ujság értesülése szerint a miniszterelnökség sajtófőnökségének vezetésében változás fog beállani. Politikai körökben azt híresztelik, hogy az új kormány Landauer Béla haditudósítót, a néppárt ismert nevű, tehetséges publicistáját fogja kinevezni.

### Apponyi lemond a pártvezérségről.

Az egyesült függetlenségi és 48-as pártnak ma délelőtt 11 órára egybehívott értekezletét elhalasztották, mert Apponyi közölte pártjának egybehívott tagjaival, hogy miután miniszternek nevezték ki, lemond a pártelnöki állásról, mert nem tartja a miniszterséget összeférhetőnek a pártelnökséggel. Apponyi utóda előreláthatólag Szentiványi Arpad lesz.

### A Károlyi-párt kívánságai.

A függetlenségi és 48-as párt tagjai közül ma délelőtt sokan keresték fel Károlyi Mihály gróft és vele hosszasan tanácskoztak. Ott volt Batthyány Tivadar gróf is. Megbeszélés tárgyává a párt és a kormány között való viszonyt tették. A jelen voltak egyhangú megállapodásra jutottak. A második fontos ügye volt a tárgyalásoknak a pártnak a kormányzati állásokban való részesedése. A párt nagyon szerényen állította fel a kormánnyal szemben a maga követeléseit, de ezekhez a követelésekhez teljes szilárdsággal ragaszkodni fog. Hír szerint a párt követeléseit ezek: A képviselőház egyik alelnöki állása. Két államtitkárság, a főispáni karban való megfelelő részesítés. Súlyt helyeznek arra, hogy olyan törvényhatóságokban, ahol a pártnak igen erős talaja van, a főispáni székeket ennek a pártnak tagjaival töltsék be.

### A képviselőház ülése.

A képviselőház e hó 19-én vagy 20-án ül össze. Az új kormány ezen az ülésen mutatkozik be a Háznak. Az ülészak berendezése és az új ülészak megnyitása és a képviselőház megalakulása után elsőnek Gratz Gusztáv pénzügyminiszter által benyújtandó indemnitás kerül tárgyalásra.

## LEGUJABB.

Ejzel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

## Lehetséges az orosz különbéke.

Berlin. A Norddeutsche Allgemeine Zeitung hosszabb cikkben vitázik a Reuter-ügynökség által közölt Wilson beszéddel és ezeket mondja: Az ifjú Oroszország ismét kijelentette, hogy az entente és Amerika által hangoztatott háborus célokat nem vállalja magáénak. Oroszország a maga és szövetségesei részére megtalálja az annexió és a hadisarc nélküli béke formuláját és

ninesen semmi akadály, hogy ezen az alapon Oroszország és a központi hatalmak, valamint szövetségeseik között megvalósuljon a béke.

Akik az Oroszországgal való megértés utján oly állapotokat akarnak teremteni, amely a jövőben is biztosítja a barátságos szomszédi viszonyt. Reméljük, hogy ez a kijelentés, amelyet szövetségeseinkkel együtt ismételtel meg tettünk, világosságával és határozottságával messzire kimagaslik Wilson jegyzéke felett.

Stockholm. Pétervári jelentés szerint az amerikai nagykövet nyaralóját és Henderson angol miniszternek az Európa szállóban levő lakását titokzatos betörők látogatták meg, akik ugylátszik iralokat kerestek. A bolsenki-csoport hívei berontottak a kadet-párt választási helyiségébe és minden berendezését tönkretűzték. A segítségül hívott milícia vonakodott állapni velük szemben.

## Bűnös manipulációk eldugott liszttel

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Nagyszabású árdrágítási visszaeséről rántotta le a leplet Szegeden Valentin József hadnagy, a 46-ik gyalogezred élelmezési raktárának bevásárlója.

(Eladó 300 zsák liszt.)

Két héttel ezelőtt érkezett Szegedre Valentin József proviant-tiszt parancsnoksága megbízásából. Ecet, csokoládét és még néhány különböző élelmiszeiket akart beszerezni. Megérkezése után azonban néhány nappal megjelent nála Wolf Endre, a hadi-egészséghez beosztott szakaszvezető, Wolf Jakab szegedi pék fia, aki közölte Valentinnal, hogy 4-6, esetleg 800 zsák lisztet tud, amely eladó lenne a katonaság részére. A hadnagy érdeklődésére közölte, hogy a lisztet Hochmann Rezsóné útján tudja beszerezni.

Valentin hadnagy gyanusnak találta ezt az üzletet és hogy a visszaéléseknek nyomára jöhessen, szívesen belement, hogy hajlandó a lisztet *kilónként 3 korona 20 fillérért megvásárolni*. De nyomban jelentést tett a rendőrségen, amely két detektivet katonaruhába öltöztetve melléje adott Valentinnak.

Másnap ismét jelentkezett Wolf Endre, aki, mint már a detektivek jelenlétében, megismételte ajánlatát és elvezette a hadnagyot Kövessy Béla szegedi ügynökhöz. Kövessy elmondta, hogy a lisztet a szükséges 400, de esetleg 800 zsák lisztet is megszerezni.

A tisztú étkező részére azonban sürgősen szükséges volt néhány zsák liszt és Wolf Endre nyomban megajánlotta Valentin proviant-tisztnek, hogy kilenc zsák lisztet még aznap szállítani fog kilónként négy koronájával. Valentin ebbe is belement és a kilenc zsák lisztért nyomban kifizetett 2400 koronát. A lisztet azután szállította is Wolf Endre — az édesapja üzletéből, Valentinnak azonban azt mondta, hogy a liszt Hochmanné felsővárosi konviktusából való.

Másnap kellett volna tárgyalni a további 4-800 zsák liszt szállítása ügyében, Wolf Endre azonban közben gyanút fogott és elárulta gyanúját társainak, mire ezek visszaléptek, amivel a nyomozás itt megakadt.

(A Lichtenegger-malom szerepe.)

Még közben történt, hogy László Andor szegedi autótulajdonos, jelenleg 46-os katona felhívta Valentin proviant-tiszt figyelmét arra, hogy néhány környékbeli malom, szegedi pék és a szegedi Lichtenegger-malom több száz zsák lisztet hajlandók eladni, természetesen jóval fölül a maximális áron. A László utmutatása alapján most Lichteneggerrel lépett összeköttetésbe Valentin és a két detektív. Őrhalmy Károly, Lichtenegger veje és üzletvezetője folytatott tárgyalásokat Valentinnal, aki *százöt zsák lisztet nyomban meg is vásárolt*. Tizenhatezer koronát nyomban kifizetett a proviant-tiszt és Őrhalmy közölte, hogy még 6750 korona esedékes a lisztért. A 105 zsák liszt maximális ár szerinti vételára zsákokkal együtt 4995 korona lett volna, tehát Őrhalmy 18.000 koronával követelt többet a maximális árnál.

Míg ennek az üzletnek lebonyolítása folyt még egy üzletfél jelentkezett Valentin hadnagnál, Keresztes Ferencné királyi adótsízt felesége volt az új üzletfél. Keresztesné 6 mázsa tarhonyát adott el a proviant-tisztnek, kilónként hat koronáért, később azonban ezt az árat hét koronára akarta fölemelni. Ugyanekkor Keresztesné, aki ügynökökkel állt összeköttetésben, *háromszáz zsák lisztet és három vaggon örökletlen gabonát is megvételre ki-*

*nált* Valentin hadnagnak. Fölajánlotta, azonkívül, hogy szerez nagymennyiségű zsirt és szalonát Nagyszentmiklósról egy huszár közvetítésével. Valentin ebbe az üzletbe is belement és átadott 5000 korona előleget az aszszonynak, aki azonban később ezt az összeget visszaadta azzal, hogy az ígért dolgokat nem tudja megszerezni. Az a gyanu, hogy Keresztesné figyelmeztette valaki a készülő veszedelemre s ezért jött vissza áru nélkül.

(Őrhalmyt őrizetbe vették.)

A szegedi kihágási bíróság csütörtökön délelőtt kezdte meg az ügy tárgyalását. A tárgyalás közben terhelő adatok alapján Temesváry Géza dr. helyettes-rendőrfőkapitány elrendelte a *Lichtenegger malom és gazdaság zár alá vételét*. Dreyer József dr. büntügyi rendőrfőkapitány a Haditermény részvénytársaság képviselőjével, néhány rendőrrel, detektívvél és katonai rendőrrel nyomban foganatosította a zárlatot s egyben megindult a nyomozás abban az irányban is, hogy honnan vette a malom a fölösleget. A vámörökmalmok ugyanis a vámként begyűlt liszttel tartoznak elszámolni a Haditerménynek. Az a gyanu, hogy ez az elszámolás nincs rendben a Lichtenegger-malomnál. Ha ezt megállapítják, nyomban büntügyi utra terelődik az ügy.

A tárgyaláson kiderült az is, hogy a malom irodájában és a könyvekben semminemű följegyzés nincs az eladott 105 zsák lisztéről és a fölívett 16000 koronáról.

Wolf Endre kihallgatása alkalmával elmondta, hogy a kilenc zsák lisztet Hochmannétól szállította, akik nagyban foglalkoztak még tarhonyaszállítással is.

Temesváry Géza dr. azonnal intézkedett Hochmann Rezsóné kihallgatása iránt, ami röviddel ezután meg is történt. Hochmanné a kihallgatás alkalmával beismerte, hogy tarhonyaeladással foglalkozott. Azt azonban, hogy a kilenc zsák lisztet tőle vitték volna Valentinnak, tagadta. Wolf Endre a keresztkérdések sulya alatt csakhamar beismerte, hogy vallomása nem volt igaz s a lisztet apja üzletéből szállította. Hogy miért vádolta Hochmannét, nem akarta bevallani.

Tárgyalás közben Valentin hadnagy elrendelte a lisztszállítás ügyében szereplő *Wolf Endre letartóztatását*, ami nyomban meg is történt. Wolf Endrét beszállították a 46-os kaszárnya fogházába.

A tárgyalás berekesztésekor Temesváry Géza dr. helyettes-főkapitány *elrendelte Őrhalmy Károly őrizetbe vételét*.

Nyomozást indított a rendőrség az elrejtett gabonakészletek teljes fölkuutatására. Az a gyanu ugyanis, hogy Szegeden és a környékén mintegy 100 vaggonra tehető az elrejtett gabona mennyisége.

Megállapította a rendőrség még azt is, hogy a Wolf Jakab üzletéből szállított kilenc zsák liszt abból a kontingensből való, amelyet a *szegedi közlelmezési hivatal vevőkörre el-látására kiujt*.

## RODALOM ES MUVESZET.

\* **Az aradi zenekonzervatoriumban** ma, szombaton este fél 8 órakor Oberhauser Lisa hírneves dal- és operadalkészítő jótékonycélu nyilvános hangversenyt tart. Belépti díj 2 korona.

\* **Orfeum-megnyitás.** Ma, szombat este 8 órakor kezdődnek az orfeum-előadások a központi-szalloda kerti helyiségében. Kedvezőtlen idő esetében a télikertben lesznek az előadások megtartva. Ajánlatos asztalokat előre foglalni. A fentartott helyek ára személyenként 3 kor., melyek elővételben a központi-szallodában kaphatók.

## Öngyilkos olasz dandárparancsnok.

— Saját tudósítónk telefontelefonjelentése. —  
A sajtószállásról jelentik:

A hosszan elnyúló hermadai magaslatról, amely mint egy hatalmas erődítés állja útját az olaszok trieszti előnyomulásának, áttekin-tettem tegnap a csatateret, amelyen június 3-tól 6-ig véglegesen javunkra dönt el a tizedik isonzói csata.

Az olasz offenzívák folyamán egyre nyilvánvalóbb lett, hogy Cadorna minden áron arra törekszik, hogy a hermadai magaslatok előtt nyugatra előreugró osztrák-magyar frontrészt hatalmába kerítse, illetőleg átörje, a Hermadát elfoglalja, hogy ilyen módon megnyissa az egyenes utat Trieszt felé.

Isonzói frontunknak e legdélibb szárnya ellen az aostai herceg harmadik hadseregének számtalan tömegrohamot intézett, különösen azon az öt kilométer szélességű részen, amely a tenger és Jamiano között elterült. Az ellenségnek végre háromszoros túlerővel, ötven órai pergőtűzzel való előkészítés után sikerült elfoglalni első vonalunkat, miután árkaikat a gránátzapor teljesen betemette. Áttörésről azonban szó sem volt, csak annyi történt, hogy egyes helyeken egy-két kilométerrel közelebb jutottak az olaszok a Hermadához és ami a legfontosabb, északon, a Brestovica-völgyben és délen San Giovanninál megtették az első lépést a hermadai fontos hegylánc megkerülésére. Szerencsére az olaszok kifogytak a lélegzetből és a harcbavetett ezredek olyan súlyos veszteséget szenvedtek, hogy nagy részüket újakkal kellett pótolni.

Az osztrák-magyar Karszt-hadsereg vezetősége arra az elhatározásra jutott, hogy a helyzetet a lehető leggyorsabban hatalmas ellentámadással kell kiegyenlíteni, annál is inkább, mert gyalogságunk csak keskeny sávot adott föl és így szabad terepen kellett harcolnia, mert a második előkészített védővonal még messze volt háta mögött. A támadóterv két csoportot küldött hareba: egy kisebbet Jamianától északkeletre a Comeni-fensík szegélyén és egy nagyobbat azon a frontrészen, amely a tengeről a Brestovica völgyig terjed. A támadást a kisebbik csoportnak kellett megkezdenie és ennek csak az volt a célja, hogy tévedésbe ejtse az olaszokat. Ez sikerült is. A kisebbik csoport június 4-én hajnali szürkületkor ment át a támadásba és az olaszok abban a hitben, hogy nagy ellenoffenzívával van dolguk, a déli szárnyról sietve odavonták a tartalékokat.

Most aztán akcióba lépett a nagyobbik csoport is, de mindössze egy órai tűzérségi előkészítés után. Az olaszokat annyira meglepte ez a nem várt támadás, hogy nemcsak a gyalogságuk, hanem tűzérségük is elvesztette lélekjelenlétét. Így történt, hogy a centrumban már reggel hét órakor elérték osztagaink az első olasz árkokat és kilenc órakor már egy kilométerrel túl jutottak azon a vonalon is nyugat felé, amelyet parancs szerint el kellett foglalniok. Sokkal makacsabb és súlyosabb harcok fejlődtek ki a legdélibb szárnyon, amely a tengerre támaszkodik, mert itt hatásosan közbejártottak az olasz Stobba-ütegek, azonkívül nagy-szerű védelmet nyújtottak a nehezen hozzáférhető kavernák és a san giovanni-monfalconei vasuti vonal két alagutja. Támadó osztagaink csak lépésről-lépésre bírtak előrejutni és San Giovanni falunál órák hosszáig ide-oda hullámoztak a harc.

Csak este sikerült csapatainknak hatalmába keríteni a sziklába vágott árkokat és az

alagutakat, úgy, hogy végül ez a támadó se-regrész egy vonalba jutott az előrenyomult cent-rummal. Meg kell vallani, hogy az olasz tisz-tek igen makacsul és bátran védekeztek és megtörtént az is, hogy egy olasz dandárpa-raucsnok, amikor fel kellett adni a pozíció-ját, agyonlőtte magát. Az első napon hatszer-nél több sebesületlen fogoly jutott a kezünkbe. Junius 5-én és 6-án befejeztük a sikeres ellen-offenzívát, amely visszazerezte számunkra mindazt a területet, a melyhez az olaszok anayi vér árán jutottak.

Ez a déli támadó csoport a három napon összesen 295 tisztet, 9970 embert sebesületle-nül, 60 tisztet és 800 ember pedig sebesülten kerített kézre.

## Felmentették

### Kiss F. Sándornét.

**A nagyváradai esküdtbiróság íté-lete az ágyai gyilkossági bün-perben.**

— Saját tudósítónk teletonjelentése. —

Nagyváradról telefonálja tudósítónk: A nagyváradai törvényszék, mint esküdtbiróság nyolc napig tárgyalta Kiss F. Sándorné ágyai földbirtokosné ismeretes bűnügyét. Kissné az aradi királyi ügyészség azzal vádolta meg, hogy bérnyilkossággal az anyósát, Felföldi Agnest, egy dúsgazdag öregasszonyt meg-ölette.

Az aradi esküdtbiróság Nagy Sándor dr. védelme alapján felmentette Kissné, de a Kuria az ítéletet megsemmisítette és a nagy-váradai esküdtbiróságot delegálta új főtárgya-lásra. A nyolc napig tartó tárgyalás folyamán kihallgatták a már fegyházban ülő gyilkoso-kat, három cigányt, akik ez alkalommal is terheltőn vallottak Kissné ellen és szemébe mondták, hogy száz forintért bérelte fel őket.

Megjelent az esküdszék előtt *Genersich* egyetemi tanár, aki az évek múlva exhumált hullát boncolta és azt vallotta a vádoltal szem-ben, hogy Felföldi Agnest megfojtották.

Ma reggel nyolc órakor került a sor a per-beszédekre. Medvigy István kir. ügyész 3 óra hosszat tartó igen szép vádbeszédet mondott és kérte, hogy mérjenek súlyos büntetést Kiss-nére mert bebizonyosodottnak látja, hogy gyil-kosságra bírta rá vádolt társait.

Tizenegy órakor mondotta el Nagy Sándor dr. aradi ügyvéd hatalmas védőbeszédét, amely — mint tudósítónk mondja — valóságos szenzációként hatott Nagyváradon és frappáns hatásáról beszél az egész város. A főtárgyalási terem szorongásig megtelt jogtudósokkal, elő-kelő közönséggel, akik tankadatlan érdeklődés-sel hallgatták az aradi kiváló kriminalista fej-tegetéseit.

Már a beszéd alatt észrevehető volt a ha-tás és a hallgatóság biztosra vette, hogy az esküdtek felmentik Kissné.

A védő kimutatta, hogy a fegyházban ülő tanuk vallomása teljesen megbízhatatlan, már pedig más bizonyíték nincs, mert az orvos-szakértők véleménye sem nyugszik pozitív té-nyeken. Színesen és lebilincselően ecsetelte Agya község társadalmi életét és benne Kissné jótékony életét.

— Nem ilyen asszonyokat termel a ma-gyar társadalom a börtönök számára — fejezte be beszédét, amelyet a nagyváradai törvényszék-en is, ahol pedig nagyszabású védőbeszédet szoktak hallani, eseményszámba tekintenek.

Az elnöki rezümé után az esküdtek rövid ideig tanácskoztak és nem bűnsnek mondot-ták ki a vádoltat, akit a bíróság felmentett a gyilkosság vádjától.

# Művásár a báró Königswarter-kastélyban

Emlékek a küsszántói nábob életéből.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A régi bihari uri világ színes emlékei ele-venedtek fel ma a hajdan Königswarter Móric báró bécsi bankár, majd később fia, Königs-warter Herman báró által pazar főuri fényvel berendezett küsszántói kastélyban. Ott, ahol néhány évtized előtt egy magyarrá lett bécsi főúr, az osztrák haute finance egyik legismer-tebb alakja élt irigyelt gazdagságban, ma dél-előtt hatósági önkéntes nyilvános árverésen kerülnek eladásra azok a drága berendezések, szőnyegek, gobelinek, mükincsek, melyekkel felékesítette Königswarter Herman báró az ő küsszántói tuskulániumát.

A mai aukcióra az ország minden részéből érkeztek műbarátok, vásárlók. Így megérkezett tegnap báró Hatvani Lajos neje és Falus Elek iparművész is.

Hogy mennyi maradt meg Königswarter Herman báró távozása óta több birtokos tulaj-donában levő kastélyban összehalmozott mű-kincsekből, az a mai aukción tűnik ki. Emlé-keztünk azonban, hogy évtizedek előtt, valóságos muzeális értékű képeket, műbecsü antik-vitásokat gyűjtött a nemes izléséről, macenás hajlandóságairól, gavallérságáról ismert báró. Akkoriban történt ez, mikor az öreg, zsidó hi-téhez ragaszkodó Königswarter Mór báró, akit a Wertheimstein családhoz rokoni kötelékek fűztek, a küsszántói, gyapjui, csabacsüdi ura-dalmat fiának, Hermannak adta át.

(Königswarter báró öröksége.)

A bihari uri világnak kedvelt találkozó helye volt akkorában a küsszántói kastély. Königswarter Herman báró nemcsak megta-nulta a magyar nyelvet, hanem humánus ér-zéssel, áldozatkészségével vette ki részét Nagy-várad és Biharmegye minden jótékony és kultu-rális akciójában. A bihari szocietas minden rétegében megszerették a gavallér bárót, aki-nek uradalmában híres vadászatok, luculusi lakomák estek. Annyira összehorott Biharme-gyével, hogy feleségül is a bihari gentry egyik ünnepelt szépségét, Blaskovich Melaniet vette. Az öreg hitű zsidó Königswarter Móric báró ebbe a házasságba csak úgy egyezett bele, hogy Blaskovich Melanie áttért a zsidó hitre. És mert aggodalmaskodott, hogy halála után nemcsak menyé tér vissza, hanem fia is áttér felesége kedvéért a katolikus hitre, 50 millió korona vagyonát végrendeletében azzal a fel-tétellel hagyta legidősebb fiára Hermannra, hogy amennyiben elhagyná ősei vallását és kikeresz-tekedne, 4 millió koronát tartozik különböző jótékonycélokra kifizetni. És az öreg Königs-warter aggodalma valóban bizonyult, mert ha-lála után alig egy évvel Herman fia, akinek Schlauch Lőrinc bíboros püspök volt a kereszt-apja, menyé és János nevű unokája kifizették a végrendeletileg jótékonycélokra kikötött 4 millió koronát és áttértek a katolikus hitre.

És mintha csak valóra vált volna az öreg Königswarternek az a végrendeletében fia lel-kére kötött intelme, hogy „... aki Istenét, ősei hitét elhagyja, azt az Isten is elhagyja...” az a szinte elpazarolhatatlannak hitt ötvenmillió ko-rona, melyet Königswarter Herman báró az apjától örökölt, semmivé lett. Előbb bérbe adta Königswarter Herman báró Küsszántót és Bécsbe költözött. Verseny-istállót rendezett be és lovai favoritok voltak egyidőben a magyar-osztrák és külföldi turfokon. Emlékezetes ez időből az a heves támadás, melyet a magyar lapok intéztek ellene azért, mert egyik ver-senylovának a „Petőfi” nevet adta. Ezt a tá-madást azzal parirozta ki, hogy nyilatkozatot

küldött a lapokhoz, melyben jelentette, hogy a legnagyobb magyar költő emlékét nem ő, ha-nom egyik jockeyja sértette meg és ő maga is felháborodva, e hibát azzal korrigálta, hogy a ló nevét „Pardon”-ra változtatta át.

(Munkácsy-képek a padláson.)

A versenyistálló, a gazdátlanul hagyott küsszántói, gyapjui és csabacsüdi birtokok jó-vedelmének csökkenése, a bécsi luxuriosus élet, a bécsi Yokey kubban nagy vagyonokba folytatott haszard játékok felemésztették Königs-warter Herman báró millióit. Kénytelen volt eladni birtokait, melyek közül Küsszántó előbb Schwartz István dr., majd Dirsztay báró, végül Erényi, a budapesti Diana-gyógyszertár tulaj-donosa, Csabacsüd pedig Schwartz Gyula gya-polyi birtokos tulajdonába ment át. És hogy Königswarter Herman báró költsékes bécsi élete örvényében mennyire nem tartotta szá-mon mükincseit, annak jellemző bizonyosága volt, hogy mikor Schwartz István dr. a kis-szántói birtokot átvette, a padláson 12 eredeti Munkácsy képet és vázlatot és sok más európai hírt festő femekműveit fedezte fel.

(A bihari milliomos karrierjének vége.)

És Königswarter Herman bárónak nem csak vagyoni viszonyait, hanem családi békes-ségét is feldulta a féket nem ismerő pazar élet. Felesége, Blaskovich Melanie, aki egyez-ség útján a gyapjui uradalmat kapta, elvált tőle. Ugyanekkor egyetlen fiának, Jánosnak, a morvaországi sehetetuni birtokát biztosította. És mint hogy ekkor neki alig maradt valamije, sógora Strasser Alfréd rendezte ügyeit. Egy emlékezetes aukción eladták a Königswarter bécsi kastélyának mükincseit és ezeknek vétel-árából biztosítottak neki annyi járadékot, amennyiből a hajdani multimilliomos egyszerű polgári sorban megélhetett. Másodszer is meg-nősült, egy bécsi színésznőt vett feleségül, aki-vel Badenben élt csöndes visszavonultságban. Ott halt meg pár év előtt az egykori küsszán-tói nábob, aki élete utolsó éveiben apja vég-rendeletére emlékezve — ha nem is tért vissza a zsidó hitre — eljárta vezekelve a zsidó temp-lomba minden ünnepen.

Ennek a szomorúan érdekes bihari korrajz-nak utolsó borus fejezete játszódik le ma dél-előtt a valaha vidám epikurensi élet fényében fűrdő küsszántói kastélyban.

## A hamis recept.

Érdekes ügy az aradi rendőrbiróságon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Érdekes ügyben folyik most eljárás az aradi kihágási bíróságnál. Az eljárást egy re-cept körül indították meg, amely voltaképpen nem is volt recept, hanem egyik gyógyszertár-ban valamelyik egészen kezdő alkalmazott or-voosi receptnek nézte és elkészítette a papírcé-dulára feljegyzett orvosságot. Az eset részletei a következők:

Néhány héttel ezelőtt egyik aradi külvá-rosi gyógyszerészhez beállított valamelyik nő ismerőse és arra kérte: adjon neki álmatlanság ellen való porokat, mert rendkívül ideges és nem tud aludni. A gyógyszerész — a kihágási bíróság előtt tett vallomása szerint — kijelen-tette, hogy recept nélkül altató porokat nem adhat. Egy darab papírra felírt néhány szót és azt állította az asszonynak, hogy ez a neve a kért altatópornak. Azt tanácsolta az asszony-

nak: menjen el valamelyik orvoshoz és csináltasson erről a céduláról receptet és ezzel a recepttel jöjjön vissza, akkor kiadja az altatóport. Az asszony azonban, ugylátszik, meg akarta takarítani az orvosnak a receptért fizetendő díjat és az orvos elkerülésével a gyógyszerész által írt cédulát elvitte az egyik belvárosi gyógyszerertárba. A gyógyszerertár vezetője távol lévén, az egyik fiatal alkalmazott elkészítette a cédulára írt porokat, mert a cédulát receptnek nézte. Az asszony az összes porokat egyszerre vette be, mert a saját kijelentése szerint örökre el akart aludni, szóval öngyilkosságot kísérelt meg. Szándékát azonban még idejében észrevették és az orvos gyomormosást végzett nála, amely aztán megmentette az életnek.

Az orvos érdeklődni kezdett aziránt, hogy mi módon jutott az asszony a mérgező tartalmu altatóporhoz és megtudta, hogy azt recept nélkül, helyesebben álrecept alapján adták ki. A megindult kihágási eljárás során az illető gyógyszerertár vezetője kijelentette, ha ő a gyógyszerertárban lett volna, akkor nem készíti el ezt a hamis receptet. Különben is véleménye szerint olyan ártalmatlan szert adtak, amelyet még orvosi vény nélkül is szabad kiszolgáltatni a gyógyszerertáraknak. Ma volt ebben az ügyben tárgyalás a rendőrbírósnál. Grunáz László dr. rendőrbíró elrendelte a városi főorvos meghallgatását arra nézve, hogy a szóban lévő gyógyszer orvosi vény nélkül is szabad-e kiszolgáltatni a gyógyszerertáraknak. Csak a városi főorvos meghallgatása után hoznak ítéletet ez ügyben.

## Nem lesz kávé.

Fővárosi tudósítónktól.

El kell bucsuznunk a feketétől meg a fehér kávétól, egyáltalán a kávétól, végkép. Behozzák a hadikávét, mely árpából meg pörkölt cukorból áll és csak igen kis része valódi kávé. Ez az intézkedés küszöbön van. A mai naptól a kávéházban már nem lesz „tekete”, csak „piccolo”. — Azután már nagyon hamar az se lesz.

A kávéházak a háboru kezdetén törölköztek a címtáblájukról azokat a francia, angol, olasz helyneveket, melyekről elnevezték. Most a címtáblán ékeskedő „kávéház” szóból mindenesetre törölni kellene a kávé-t is.

A kávé a mai embernek fontos és értékes itala. 1640-ben nyílt meg Európában, Hollandiában az első kávéház és azóta a kávébehozatal — Kubából, Jávából, Ceylonból — folyton növekedett. Lassanként a paraszt is rákapott és ha szalonnát evett, már azt mondta, hogy „szalonnát kávézott.” A katona pedig, akiről közmondás van, hogy csak „hírből ismeri a kávé”, igenis bőségesen kap belőle, mert fokozza az ellenálló képességét és éberré, frissé teszi.

Eddig Triesztből és Hamburgból szállították kávékészleteinket. Féltve azonban semmi szállítmány nem érkezett.

A kávéhiányról a Kávéközpont így nyilatkozik:

— Hat hónap óta egyetlen szem kávé se érkezett ide. Azelőtt hébe-hóba jött a semleges országokból, a buvárhajóharc óta azonban semmi.

Egy kávébehozatali cég irodája ezt a felvilágosítást adja:

— Nincs kávé és nem is lesz. A pénzügyminisztérium a kávé fényüzési cikknek jelentette ki, bohozni tilos. Juniusban már forgalomban lesz a hadikávé. Cégünk ezen a héten be is szüntette a kávé eladását, mert minden készletünk elfogyott, ami pedig együtt van, az,

rekvirálják, hogy hadikávét gyártsanak belőle.

A Kávé Ipartestület igazgatója ezt mondja:

— Bizony, nagyon kevés kávé van. Az utolsó készletek most fogynak el. Ausztriának és Bécsnek még ennyi kávéja sincsen. Mikor a Kávéközpont megalakult, mindenki azt hitte, hogy a magyarok előbb lesznek szűkében a kávénak és igazán csodálni lehet, hogy eddig is kitartottunk. Kávé sehonnan se hozhatunk, nehogy a valutánk megromoljon. Pénteken, 15-én már csak kisfindsával szolgálnak a kávéházban is, de el lehetünk készülve igen közel jövőben, hogy behozzák a hadikávét, mely csak 15 százalék kávé tartalmaz, a többi pótkávé, pörkölt árpa, karantellizált cukor stb. Talán már egy héten belül is bevezetik a hadikávét. Akkor a polgári háztartásokban meg a kávéházakban egyforma kávé lesz: azaz sehol se lesz kávé. Hogy el kell bucsuznunk a kávétól? Már régen elbucsuztunk tőle. Az a kávé, melyet ma a kávéházakban iszunk, nem a békébéli kávé, mely minden tréfa ellenére kitűnő, cikória-mentes volt. Mióta a háboru tart, a kávé 50 százalék pótkávéval kénytelenek kiegészíteni a kávé. Most még kevesebb kávé kapunk, csak 15 százalékot. És aztán? Még kevesebbet...

Egy másik kávészakember a pótkávé mivoltáról beszélt:

— Kávé mindig igyekeztek megszerezni egyes anyagokkal. Fől van jegyezve a kávé történetében, hogy eddig a következőkből főztek — kávé: A tölgyfa piritott makkja, pörkölt árpa, zab, roza, buza, tengeri, egértóvis (ez félig-meddig be is vált), borsó, édesmandula, fehérbarack, fehérceklá, sárgarépa, dara, gesztenye és puszpáng. Hozzátehetem: nem valami kiváló sikerrel.

Egy kitűnő orvost intervjuoltunk meg ezután, hogy legalább ő dicsérje a kávé talan életet:

— A kávéról — szölt — jóléssel nem mondhatom, hogy ártalmas és az eltűnését még orvosi szempontból sem igen lehet üdvözölni. Ha valaki visszaélt vele, kártékonyan bolygatta meg idegrendszerét. Hogy különben mint bírja a kávé a szervezetet, az a szoktatásától függ. Például a törökök meg a többi keleti népek a szervezetük ártalma nélkül naponta 25–30 csészével isznak az ő erős, illetos feketéjükből. Tudvalévő, hogy az embert ellenállóbbá, munkaképesebbé teszi. A belga szénbányászok, mikor munkában vannak, alig esznek valamit, csak feketéznek, naponta ötször-hatszor. A szellemi munkások is igen dicsérik, a kávé serkentő a edzi a szellemet, erősíti a bírálósztont, az emlékezetet, konzervál. Balzac a fekete kávé mellett írta regényeit. Hogy most „fényüzési cikk”-nek nyilvánítják? Ámennyiben a szellemi élet is fényezés, bizonyos emberek szemében...

**Kitüntetések.** A honvédség Rendeleti Közlönye szerint Ofelcsége megparancsolta, hogy a legfelsőbb dicséret elismerés — a kardok egyidejű adományozása mellett — tudtuladassék az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk elismeréséül: *Barkó László* őrnagynak, aki a 2. népf. ezred III. aradi zászlóaljának volt parancsnoka; ugyanezen kitüntetéset másodszer (ezüst Szigum laudisz) *Fischer Károly* tart. századosnak és *Keszler Ede* dr. népfelkeltő főhadnagynak ugyanezen ezred III., illetőleg I. zászlóaljánál; az arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján az ellenség előtt teljesített kitűnő szolgálataiért: *Hankó János* 2. honvéd gyalogezredbeli tartalékos gazdasági tiszt-helyettesnek.

## Közegészségügyi minisztérium.

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

A budapesti királyi orvosegyesület legutóbbi értekezletén nagyarányu akció megindítását határozták el. Eszerint az ősszel nagygyűlésre hívják össze az orvosokat, amelyen az ország közegészségügyének minden fontos kérdését szakkerületen és részletesen megvitatják. A nagygyűlés előkészítésére bizottságot küldtek ki, amely permanenciában van s megkezdte a munkaprogram összeállítását és a részletek kidolgozását. A nagygyűlésen nemcsak orvosok vesznek részt, hanem bevonják abba a vidéki törvényhatóságok képviselőit is.

Az akciónak aktualitást adott a legutóbbi királyi leirat, amely felhívta a kormányt népjóléti intézmények életrehozására és az a körülmény, hogy egy külön népjóléti, illetve közegészségügyi minisztérium megszervezése küszöbön van. Nehogy így az orvosok nagygyűlése már teljesen befejezett állapotot találjon a közegészségügyi minisztérium kérdésében, már most külön állást foglalnak az orvosok és a célból mai délutánra összehívták a közegészségügyi tanácsot, melyen a közegészségügyi minisztérium megszervezése dolgában konkrét előterjesztést is tesznek a új kormányának.

Az őszi nagygyűlést előkészítő bizottság elnöke, Müller Kálmán báró a következőket mondotta munkatársunknak az akcióról:

— A magyar közegészségügyi törvény, mely 1876-ban készült, régen reformra szorul. Már a magyar orvosok első kongresszusán, amely 1885-ben, az országos kiállítás alkalmával volt, sokan hangoztatták a törvény hiányait. A közegészségügyi minisztérium eszméje is ezen a kongresszuson vetődött föl. Az orvosegylet múlt évi közgyűlésén Liebermann dr. elnök megnyitó beszédében részletesen kifejtette, hogy mennyire szükséges olyan szervezet létesítése, amely az ország közegészségügyi kérdéseivel foglalkozik. De bár a közegészségügyi minisztérium szükségessége a köztudatban van, a háboru alatt nem akartuk újból konkrét formában fölszínre hozni. A legutóbbi királyi kézirat azonban ráutalt erre a kérdésre. Ilyképp az orvosegyesület elhatározta, hogy folytatni fogja az akciót és ebből a célból nagygyűlést hív össze, amely a közegészségügyi kérdések egész komplexumával foglalkozik. A nagygyűlés kétnapos lesz és minden fontos közegészségügyi kérdést külön ahhoz értő orvos fog megvilágítani. Az összes törvényhatóságokat is meghívjuk erre a nagygyűlésre, mert a közegészségügy nagy kérdéseit csak velük együtt bírjuk megoldani.

Nekem Lajos dr. egyetemi tanár tudósítónk előtt a kérdésben a következőkben körvonalazta az orvosok álláspontját:

Az orvosegyesület akciója komoly kezdeményezés az ország emaradott közegészségügyi viszonyaira. 1906-ban az orvosegylet a közegészségügy államosítását sürgette, ami Andrássy belügyminisztersége alatt, részben a a községekre vonatkozóan meg is történt. Az orvosegyesület tavalyi ülésén Liebermann elnök vetette fel újból a közegészségügy reformjának kérdését. Korányi tanár pedig indítványt adott be, amelyben akció megindítását sürgette, hogy komoly állandó szervezet létesíttessék, amely kizárólag az ország közegészségügyi kérdéseivel foglalkozik és konkrét esetekben magához ragadja az iniciatívát.

— Az orvosegylet nagygyűlése október 26-án és 27-én lesz. A nagygyűlésen négy szakosztályban tárgyalják meg az összes fontos közegész-

ségügyi kérdéseket. Ami a közegészségügyi miniszteriumot illeti, az én véleményem szerint nem föltétlenül szükséges, hogy orvos álljon az élén, de mindenesetre olyan férfi, aki a szakörök kívánságait méltányolja és respektálja. Ha egy népjóléti minisztérium hatáskörébe utalják a közegészségügyi kérdéseket, mindenesetre megvan az az előnye, hogy a nagyobb budgettel rendelkező miniszteriumnak jobban módjában áll anyagi eszközeit megfelelően elosztani; így például munkásjóléti kérdések el sem választhatók a közegészségügytől.

— De nem dekoratív dolgokban látjuk mi a dolgok lényegét, hanem abban, hogy a kérdést komolyan oldják meg. A magyar orvosok eddig nem igen vettek részt politikai szereplésben, ami természetesen nem azt jelenti, hogy akinek kedve van hozzá, ne illethet meg épp úgy az érvényesülés joga, mint bárki más. Franciaországban több orvosminiszter, sőt elnök is volt már. Ha orvosokat is bevonnak a közegészségügyi minisztériumba, én nagyon fontosnak tartom, hogy vidéki orvosokat is hozzanak fel, akik ismerik az ország életét és bajait. A közegészségügyi minisztériumnak épp úgy kellene hálóznia az országot közigazgatási szerveivel, mint például a pénzügyinek.

## Ribot felmilió amerikai katonát vár.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Genf. A francia képviselőház ülésén közvetlenül a nagykövetek után, Pfersching amerikai tábornok, az Európába küldött amerikai csapatok vezére jelent meg a diplomaták páholyában. Megjelenése óriási lelkesedést keltett. Ezután Ribot szólalt föl és a görögországi eseményekkel foglalkozva többek között azt mondta, hogy Gonnard megmutatta a szövetségeseknek: ha összetartanak, nemcsak Görögországgal, hanem minden hatalommal szemben meg tudják mutatni az erejüket. Bebizonyította azt is, hogy a szemtelenség, a német manőverezés ellen a legjobb eszköz ha határozottan járnak el, majd így folytatta:

— Már megérkezett az első segítség számunkra az Egyesült Államokból, Páris népe az amerikai csapatokat biztosítja ösztönzerű és minden helyzetben megértő törhetetlen hűségéről. Amerika nem becsúgyból vagy hódítási szándékból avatkozott be a háborúba, hanem az igazság érdekében. Mint a párisi amerikai nagykövet kijelentette, ők nem hódítási tervvel foglalkoznak, hanem csak helyreállításával és az elnyomott népeknek felszabadításával. Ez hozta őket a legnagyobb lelkesedéssel táborunkba. Wilson terve, hogy meg kell alkotni a nemzetek egyesülését. Wilson ekkor az elnyomottak érdekében és nevében beszélt.

Ribot után Viviani szólalt föl. Beszédében szíven üdvözölte az amerikai kiküldötteket. Amerikát az vezérelte bele a háborúba és a békétől is az az egyszerű és tragikus megfontolás fogja vezetni, hogy a szövetségesek nem egy rohadt békéért küzdöttek.

Hága. A Times jelenti: Washingtonban a béke mellett óriási tüntetések voltak. Chicagóban egy monstre gyűlés nagy zavargásokat idézett elő, számos letartóztatás történt. Clevelandban oly nagy tüntetések voltak a háború ellen, hogy a rendőrség karddal verte szét a tüntetőket, miközben 50 ember megsebesült.

Bern. Párisi hírek szerint Ribot a kamarában bizalmasan kijelentette, hogy Amerika a közel jövőben félmilliónyi csapatot fog küldeni Franciaországba. Az amerikai műszaki csapatok máris tizenöt nagy rakpartot építettek és 3000 lokomotívot és 2000 kilométer hosszú vasúti sín hoztak magukkal.

## Dániába hurcolják Konstantin királyt.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Stockholm. A Tages Nyheter szerint Konstantin volt görög király valószínűleg Dániában telepszik meg.

Genf. A Petit Journal jelenti Athénből: Jonnard kiutasította a központi hatalmaknak Görögország területén tartózkodó alattvalóit, akik két héten belül kötelesek a görög állam területét elhagyni.

Zürich. A Corriere de la Serának jelentik Athénből: Görögországnak átmeneti időre való megszállása megkezdődött. A csapatszallító gőzösök befutottak a patraszi és a korintoszi kikötőbe.

Hamburgi táviratok szerint az olasz lapok azt írják, hogy az entente Görögország megszállására 73.000 főnyi csapatot küldtek. A görög vizeken az entente 36 hadihajót összpontosított.

Rotterdam. A Daily Telegraphnak jelentik: Hétfőn hat csapatszallító gőzös jelent meg a Pireusban és kedden délelőtt egy órakor a Faleronba vezető ut mentén partra szállottak. Az elővédők három irányban nyomultak előre Athén felé. Kedden délután öt órakor Konstantin király és családja zárt gépkocsikon a tatói kastélyba hajtatott, ahonnan Kratoba mentek. A király és családjának tagjai francia torpedóüldöző fedélzetére mentek, amely Koruba szállította őket. Innen Angol hajókon indulnak el Dániába.

A Petit Parisien arról ad hírt, hogy Oroszország ideiglenes kormánya, London valamint

Páris között tanácskozások folytak Görögország területén teendő lépések dolgában. A tanácskozás azonban nem járt eredménnyel és így az entente Oroszország hozzájárulása nélkül lépett fel Görögországgal szemben.

Athénban teljes nyugalom van. A városok ismét a megszokott képet nyújtják. Az entente csapatoknak a korintoszi földszoroson történt partra szállása nem okozott semmiféle incidenst. Csütörtök délelőtt tizenegy órakor a király és a családja hajóra szállt és elutazott Torontóba.

Lugano. A Secolo jelentése szerinti Konstantin király lemondása siettetni fogja a szaloniki offenzívát és ezenkívül az entente csapatok Thesszália termésének birtokba jutnak. — A Zaimis kormány megmarad állásában és tovább viszi az állam ügyeit.

Páris. Szalonikii jelentések szerint egy francia vadászszázados elérkezett a Larissa és Baba közt a fele utra. Edasronát és Tirnovot incidens nélkül szállták meg. Larisszában a görög csapatok ellenálltak, de rövid harc után megadták magukat. Hat francia elesett és husz megsebesült. A görögök közül hatvan ember elesett.

Rotterdam. A Manchester Guardian vezércikkében annak a várakozásának ad kifejezést, hogy Sándor király csak úgy marad Görögország királya, ha ezt a görögök maguk kívánják. Alkalmat kell a görög népnek adni arra, hogy maga döntson a sorsa felett és ha a nép köztársaságot kíván, köztársaságnak kell lenni az országnak.

## H I R E K.

### Ünnepli a főváros a királyt.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítónk. A király 11 óra tájban telefonon bejelentette Augusta főhercegnőnek látogatását. A főhercegnő, aki éppen elmenőben volt, erre otthon maradt és a király meglátogatta, Capinelli alezredes szárnysegéd kíséretében. A főhercegi palota előtt nagy tömeg gyűlt egybe és lelkesen megéljenezte az uralkodót. A király fél óra hosszat tartózkodott a palotában, ahonnan gyalog tért vissza. A tömeg üdvözlését őfelsége tisztelgessel viszonzta. A király léptei nyomán az éljenezés egy pillanatig sem szűnt meg.

A király délután fél hat órakor utazott el a fővárosból. Öt órakor már a pályaudvarhoz vezető ut mentén hatalmas tömegek állottak fel. Elsőnek Arz Arthur vezérkari főnök autójára tünt fel. Majd a király kíséretének tagjai kocsiztak ki a pályaudvarra. Körülbelül tíz perc múlva feltűnt egy nyitott katonai autóban a király alakja, mellette a főhadsegédeült. Mindent, ahol az automobil végighaladt, a közönség lelkes éljenzéssel üdvözölte. A király mindkét kezével integetve fogadta az üdvözléseket. A pályaudvaron a hivatalos küldöttségek jelentek meg Bárczy István és Boda Dezső, akikkel az uralkodó csak pár szót váltott. A katonai küldöttek feszes tisztelgéssel üdvözölték az uralkodót, aki többeket megszólított. Az udvari külön vonat pontban hat órakor gördült ki a pályaudvarról.

— Tisza István gróf — ezredes. Budapestről telefonálja tudósítónk: A király Tisza István gróf volt miniszterelnököt szolgálatonkívüli viszonyban ezredessé nevezte ki. Tisza István gróf e kinevezés és következtében egy rangfokozatot átugrik. A király kegye a nagy államférfiut, aki mint szolgál-

laton kívüli huszárőrnagy készül a frontra, oly kitüntetésben részesíti, amelyhez hasonló kevés van a hadsereg történetében. Idősb Andrássy Gyula volt külügyminiszter szolgálaton kívüli tábornok volt.

A király Eszterházy Móric gróf miniszterelnököt szolgálatonkívüli viszonybeli századosná nevezte ki.

— Karoly király emlékező tisztsége. Bruckner Jenő, a gyöngyösi állami főgimnázium IV. osztályú növendéke kissé megkésve küldi az Aradi Közlönynek a következő kedves hírt: A királyi pár gyöngyösi látogatása alkalmával tudvalóval felkereste a gimnázium épületében szorongó tűzkárosultakat is. A gimnázium igazgatója fogadta őfelségét. A király barátságosan üdvözölte, miközben az igazgató bemutatkozott:

— Erdős Tivadar vagyok.

A király csodálkozva nézett rá és azt kérdezte:

— Ön az az Erdős Tivadar, aki velem járt Sopronban a középiskolában?

— Igen, én vagyok az Felség — felelte az igazgató.

A király ezután karonfogta az igazgatót és körüljárták a gimnáziumot. Közbe-közbe mosolygva kérdezte a felség:

— Ugye milyen jó ember volt a történelem tanárunk? De az a másik, a menzaiségtan tanára szigorú ember volt.

Amidőn már körüljárták a termeket, e szavakkal bucsuzott a király:

— Igazán örülök, hogy egykori iskolatársam ilyen intézetnek a vezetője. Isten önnel igazgató ur.

— Házasság. Morschl Ferenc és Oroszi Margit f. hó 10-én tartották esküvőjüket.



## LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés!

### Csak korlátozzák a cenzurát.

Jól értesült helyről közlik, hogy még a holnapi nap folyamán intézkedések fognak történni a cenzura korlátozására.

Az alkotmánypártban ma este már teljesen zsufolva voltak a termek. A minisztereket, Mezőssyt és Ugront, valamint az államtitkárokat, Botlikot és Pallavicinót nagy ovációkkal fogadták. Este megjelent Andrássy Gyula gróf is, aki hosszabban tanácskozott Raich Pál báróval. A pártban először megjelent Grecsák Károly államtitkárt szívélyesen fogadták. Negyed 8-kor a Károlyi-párt három tagja érkezett meg, Laehne Hugó, Fernbach Károly és Nagy Vince, akik a miniszterelnököt keresték. Eszterházy Mária azonban csak nyolc óra felé érkezett meg, másirányú elfoglaltsága miatt. A Károlyi-párt kiküldöttjei közölték vele pártuknak azt az óhaját, hogy az együttműködést biztosabbá s akadálytalanabbá lehet tenni, az ellenzéki pártok közös klubhelyiséget tartanak. Továbbá közölték a miniszterelnökkel, hogy a Károlyi-párt a képviselőháznak egyik alelnökségére, 2 államtitkárságára, valamint megfelelő számú főispáni állásra reflektál. Miután e tárgyban a döntés már a miniszterelnök elé tartozik, a miniszterelnök nem tehetett kötelező ígéretet.

Apponyi Albert gróf pártjának mai értekezletén hosszabb beszédben megokolta, hogy miért vett részt a kormányalakításban, utalt

arra, hogy ez ép olyan kötelessége volt, mint mikor az arra alkalmasokat a lövészárkba hívják. Más kötelességeit és történelmi jelentőségű független politikai érintettségét épúgy főtartja továbbra is, hiszen ép ezt a két kötelességét kellett összeegyeztetnie. Együttal bejelenti, hogy lemond a pártelnökségről.

Az Apponyi-párt ezután Tóth János javaslatára határozati javaslatot fogadott el, amely szerint hagyományos elveihez változatlanul hiven ragaszkodik, továbbra is Apponyit tekinti vezérének és az új kormányt teljes erejéből támogatja.

A képviselőház ülése csütörtökön lesz, amelyen az új kormány bemutatkozik. Az ülésnek az indemnitáson kívül le fogja tárgyalni az öt új miniszterium föllállítására vonatkozó törvényjavaslatot is. Ez elé a munkapárt nem gördit akadályt.

A képviselőházi pártok között már régebben megállapodás jött létre, hogyha egy mandátum megüresedne, akkor azt mindig ugyanaz a párt tölti be, amelyé a mandátum volt. Most ezt a pártközi megállapodást megszegik, mert Husztou, ahol Illés József munkapárti képviselő lemondott, a választójogi blok a kormányval való megállapodás után Gaál Jenő fővárosi ügyvédet jelölte, aki a bloknak első jelöltje lesz.

— **A radikális választójog ellen.** Temesvárról jelentik: Temesvármegye törvényhatósági bizottsága ma rendkívüli közgyűlést tartott, a melyen 317 szavazattal 5 ellenében javaslatot fogadtak el minden olyan választójogi tervezet ellen, amely a magyar állam nemzeti jellegét csak a legtávolabbról is veszélyeztetné. Ilyen értelmű föllíratot intéznek a képviselőházhhoz.

— **Külfutás.** A király megparancsolta, hogy az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartása elismerésül Bickel Béla hadnagyának a 33. gy. ezredben a legfelsőbb díszes elismerés, a kardok egyidejű adományozása mellett tudomására adassék.

— **Áthelyezés.** A hivatalos lap csütörtöki száma közli, hogy a király dr. Palffy László nagyhalmágyi járásbírói albirót a marosvásárhelyi, dr. kövesdi Weress Lajos kolozsvári törvényszéki jegyzőt pedig a dévai ügyészséghez alügyészekké kinevezte.

— **Betörés.** Ma délelőtt telefonon jelentették az aradi rendőrségnek, hogy Reich B. Károly Andrássy-tér 16. szám alatt lévő kőteláru üzletében ismeretlen tettesek betörték s az üzlet kézi pénztárából negyvenhat korona készpénzt vittek el. A betörők a pincéből jutottak az üzlethelyiségbe, még pedig úgy, hogy az üzlet padozatát fölméternyisélességgel felbontották. Az esetről mindjárt jelentést tettek a rendőrségnek, ahonnan Rédl János detektív ment ki a nyomozás megkezdése céljából. A detektív megállapította, hogy a betörők ugyanabban a házban lévő Verbos-féle asztalos műhelybe törtek be először s onnan szerszámokat vittek át a szomszédos pincébe. A betörők ismerősek lehettek a helyzettel és jól tudhatták, hogy az üzlet pénztárában nagyobb összegű pénzt szoktak tartani. Véletlenül tegnap mindössze csak negyvenhat korona volt a pénztárban, mert a többi az üzlet tulajdonosa még napközben magához vette. A nyomozásnak eddig semmi eredménye sincs s a rendőrségen nem is nagyon bíznak abban, hogy a tettest elfogják.

— **Felhívás.** Felhívom Arad város határában szőlővel bíró mindazon szőlőtulajdonosokat, kik rézgálic utalványok átvételéért a polgármesteri hivatalban ez ideig még nem jelentkeztek, miszerint azok átvétele céljából folyó hó 20-ig annál is inkább jelentkezzenek, mert későbbi jelentkezések nem fognak figyelembe vétetni. Varjassy Lajos polgármester.

— **A gyöngyösi tűzkárosultak javára** a polgármesteri hivatalba befolyt adományok: Ney Böske és Dusi (Apáti) 20, Egy ismeretlen adományát Tribus Margit beadja 10, Winter Adolf 20, Ferenctéri polgári fiúiskola kiránduló csoportja 10, Czizler Teréz (Acsva) 5, Zubor Andor 10, Linnberg Károly 10, Goldschmidt Sándorné 50 korona.

— **Helybéli és vidéki viszonteladók részére tábori dobozok, levelező-lapok, esomagoló- és levelepapírosok, papírzacsok, képes levelező-lapok, papírszalvéták, noteszek stb. legolcsóbban** Kerpel Izsó papírmagykereskedésében.

**A KIADÓHIVATAL IZENETE.** A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentsék be ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

### KÜZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

— **Árverés a vasúton.** Arad vasútállomáson 1917. június hó 22-én elárverezésre kerül 1 drb. vesszőkosár, 1 drb. hajtókerék, 1 köteg vasrész, 1 esomag új vászon és ruha, 2 drb. ócska vasüst, 3 köteg láda deszka, 17 méter vászon, 32 drb. porcellán csésze, 1 drb. sátorlap, 12 drb. mérleg súly, 1 láda aszalt szilva. Az árak a venni szándékozók által közvetlenül az árverés előtt megtekinthetők.

— **A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület** igazgatósága elhatározta, hogy a Nagyváradi Takarékpénztárral, Biharmegye ezen 70 év óta fennálló legtekintélyesebb intézetével szorosabb érdekközösséget létesít. A Nagyváradi Takarékpénztár legközelebb megtartandó rendkívüli közgyűlésén az alaptőke fölemelését fogja elhatározni, és az így kibocsátásra kerülő új részvényeket a Pesti Hazai Első Takarékpénztár veszi át és magát az intézet igazgatóságában és felügyelő-bizottságában megfelelően képviseltetni fogja.

**Jegyezzünk hadikölcsönt, mert ezzel hazafias kötelességet teljesítünk és fölös pénzünket jó kamatozással, feltétlenül biztonsággal elhelyezhetjük.**

### MOZGOKEPSZINHAZ.

**A tizezredik látogató felé.**

(Július 1-ig marad nyitva a hadikiállítás. — Uj képek, új fotográfiák. — Strand-ünnep.)

Arad társadalma annyi megértéssel és szeretettel karolta fel a 33-ik gyalogezred hadikiállítását, s az érdeklődés megnyilvánulása még mindig oly intenzív, hogy a parancsnokság indokoltnak találta meghosszabbítani a kiállítás élettartamát. Annál is inkább, mert annak ellenére, hogy a látogatók száma jelenleg közel jár már a tizezerhez, még mindig igen sokan vannak Aradon, akik eddig nem látták a kiállítást, nem is szólva a vidékről. Általában a vidéki közönség figyelme és érdeklődése csak most kezd valójában ébredni s a kiállítás felé terelődni. Minthogy a vidéki publikum általában sokkal nehezebben és csak alkalomadtán keresheti fel a kiállítást, a pótzászlóalj parancsnoksága elhatározta, hogy méltányolva ezt a szempontot, július hó 1-ig nyitva tartja a kiállítást.

A hadikiállítás kapui tehát július hó 1-én este fognak véglegesen bezárulni. Addig is a rendezőség gondoskodni fog róla, hogy a 33-ik gyalogezred zenékkara, úgy mint eddig, ezentul is hetenként kétszer, csütörtökön és vasárnap hangversenyt rendezzen a kulturpalota mellett a közönség szórakoztatására. Ezenkívül tervbe vette a rendezőség egy strand-ünnep rendezését is, amely mintegy záróakkordja lenne a hadikiállításnak. Az erre vonatkozó részletek azonban még nincsenek megállapítva.

A hadikiállítás anyaga egyébként ujabban ismét bővült, új képekkel és fotográfiákkal lett gazdagabb. Ez a természetes fejlődés útja, a meglevő kereteken belül még igen sok művészi érték, töméntelen becses történelmi emlék vár elhelyezésre.

\* **Királytigris II.** (A dilettáns gonosztevő) detektív sláger vasárnap az Erzsébet mozgószínházban. Jimmy Valentine ismét bűnbe esik. Beteg nővérének napfény kell, de nincsen pénz. Jimmy előleget kér főnökétől, aki ezt tőle megtagadja is ismét lopni kénytelen. A pénztárhányt másnap felderítik, Jimmyt letartóztatják s mint visszaeső bűnös ismét a Sing-Sing fogházba kerül, odajut Peyton is, aki szintén lopott. Két év múlva Jimmi megszökik és a Pottery porcellán gyárba álnév alatt munkát vállal. — Ügyessége és intelligenciája révén hamarosan a gyár osztályvezetője és az igazgató leányának vőlegénye lesz. Peyton is

Ujult életet jelent egy  
okszerű bedörzsölés  
valódi

# Brázay sósborszeszel!

Üdíti, erősíti, frissíti  
a fáradt tagokat!

H-7179

kiszabadul idők multán a börtönből s leleplezi Jimmyt, aki ekkor már a gyár igazgatója lett. A szomorú menyasszony e szavakkal bucsuzik Jimmytől „A te bűnöd nem szégyen. Menj! Várok reád és nem felejtlek el soha!” Legközelebb Asta Nielsen szenzációs alakításával A hazáért című aktuális sláger.

\* A falu rossza az Apollóban. Egy tisztultabb és szebb korszak emlékei tértek vissza ma az Apolló-színházban. Népszínmű premier volt. Furesán hangzik ez a mondat. A mozi vászonlapján, amelyen Zigomár és Sherlock Holmes utódai szöktak vaskos tapsokat aratni, új színek, lelkünknek és szemünknek egyaránt kedves magyar színek ragyogtak felénk. Valamikor a Falu rossza volt az a magyar szindarab, amelyben a szülők először vitték el gyermekeiket s a Falu rosszát játszották minden műkedvelő színpadon. A magyar népszínműirodalom kedvenc virága volt ez a magyar virtust és magyar jellemeket visszatükröző szindarab, aztán a Falu rosszát is elfelejtették az új idők s az új irányok. Most visszakaptuk ezt a régi, ifjúkori álmot. A kinematográfia a maga fejlett eszközeivel és korlátlan, szabad mozgásával még tökéletesebbé tette Tóth Ede remekművét. Amit a színpad nem tudott visszaadni: a naturalizmust, azt úgyesen hozta ki a kinematográfia. Kiváló magyar színészek megjátszásában, művészi, gondos rendezésben s stilszerű magyar zenekísérettel kaptuk vissza a Falu rosszát, amelynek mai premierjére valóssággal özönlött a közönség. A gyönyörű, film még két napig marad műsoron az Apollóban.

\* A 9. ujjú ember II. a Nordisk filmgyár detektív slágera legközelebb az Erzsébet mozgószínházban.

\* A bosszu éjszakája. (Dráma hat felvonásban az Urániában.) Tegnap mutatta be a színház ezt a nagyszabású hat felvonásos filmet, mely csodálatba ejtően művészi. Benjámin Christensen, aki írta, rendezte ezt a filmet és főszerepében félelmetes, mindenkit lenyűgöző alakítást nyújt, imponálóan mutatja, mit lehet egy közönséges detektív témából ki-

hozni. Hogy lehet mindenféle rekvizitum egymásra halmozása nélkül lehetővé tenni egy filmműt. Ennyi az egész: egy fiatal katonarost egy gyanús vád terhe alatt üldöznek s egy kastélyba menekül, ahol a családnak egy fiatal nőtagja, megcsévén a szíve rajta menekvést akar neki nyújtani. A ház népe azonban figyelmes lesz a zajra s egy rettenetesen izgalmas küzdelem után lefogják. A dolegnak azonban olyan látszata van, mintha az a fiatal nő árulta volna el, akit a szerencsétlen menekülő bizalmával ajándékozott meg. A páriák elkeseredése száll bele a életének minden gondolata ezentul a bosszu műve körül csoportosul. Mikor nagy, hosszú idő múlva kiszabadul, egy éjszakán elérkezik a pillanat.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:  
Stauber József.

## ARADI KÖZLÖNY.

Az új évnegyed alkalmával 1917. évi július hó 1-től új előzetést nyitunk az „Aradi Közlöny”-re.

Az eseményekről napról-napra a legalaposabb és a legfrisebb tudósításban számol be az Aradi Közlöny. Közleményeinek eredetisége és érdekessége, valamint háborús híreinek megbízhatósága révén Magyarország vidéki lapjai között az első helyen áll és mint ilyen a legelterjedtebb, a legértelmesebb, legkedveltebb és legolvasottabb újság.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egész évre . . . . 36 korona  
Fél évre . . . . . 18 korona  
Negyed évre . . . . 9 korona  
Egy hóra . . . . . 3 korona

Tessék mutatványszámot kérni!

*Halodant*  
Fog-Krém Szájviz

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közzétettért nem vállalunk felelősséget)

## Györökön

a motoros megálló közelében egy 7 és fél katasztrális hold teljesen termőképes gyönyörű fekvésű

szőlő

szép lakházzal, modern felszereléssel

eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

3941

Arad legrégibb kerékpár, varrógép és Gramophon raktára. Villanyvilágítási vállalat.

## Hammer Vilmos

műszerész

Szabadság-tér 5-6.

Telofon 96.

Veszek törött és használt gramofon lemezt K. 0.50 darabját.

Egyedüli képviselő a világ legjobb gyártmányú gépekből. Columbia és Iránygályos legyő gramofonokból, Wafflerad kerékpárok és Pfaff varrógépek, Saphirtus „Pathefonok”, Pathe lemezek. Megérkeztek a legújabb felvételi operettek és népdalok. Király Ernőtől.

Nagy raktár kerékpár alkatrészekből, gumiból és Acetylen lámpákból. Pontos kiszolgálás. Jutányos árak. Nagy szakember javító műhely. 2951

## Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.  
Peppo hintőpor . . . . . 1 kor. — fill.

## Katonáknak

fontos tudni, hogy

## ruhájuk

kiirtására legjobb szer a PETRIS folyadék, ára 2 kor. és HADAR hintőpor, ára 2 kor.

## Szőrvesztő-

Depillor.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan száraz arc, nyak vagy karokról, stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. Ára utasítással 1 kor.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád gyógyszer-tárában

Arad, Andrássy-ut 22. szám.

A szépségápolás titka a felhasználott szepítőszeres helyes megválasztásában rejlik!

## Rozsnyay kitűnő Serail arc-szepítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arckenőcse. Kis tégely 1.50 kor. Nagy tégely 2.50 kor.

Rozsnyay Serail crémje nappali használatra. Egy tégely ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fill.

Rozsnyay Serail Arcpora. Lehető finomságu. Orán, fehér, rózsás és testáznokban Egy dob. ára 2 korona.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, Loin du bal, orgona, piros rózsas, Serail. Uvegeje 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél. 1865

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

**AKI**  
házat, vagy földbirtokot  
venni vagy eladni akar,  
forduljon bizalommal

**Lustbader Adelf**  
ingatlanforgalmi irodá-  
jához Révay-utca 2. sz.,

ahol kisebb-nagyobb há-  
zak, birtokok előjegy-  
zésben vannak. Megbí-  
zásokat ingatlanok ela-  
dására és vételére elfogadok.

Telefon 961. szám.

**Cognac:**

Koglevich,  
Dékány, Marty,  
Adriatica gyártmány,

valamint likőr és rum, palac-  
kokban beszerezhető nagyban  
és kicsinyben 2056

**Weiszberger Samuel**  
utódánál

**Körösvölgyi Pál** karaktár  
Arad, Andrassy-tér 5. Telefon 651.

Szapárlliget községben 450 taggal most létesült  
„HANGYA” fogyasztási és értékesítő szövetkezet  
részére egy oly családos

**üzletvezetőt keres,**

aki szakképzett kereskedő és a keresma kezelést is el-  
vállalja. — Aki már fogy. szövetkezetnél volt alkalmazva  
előnyben részesül. — Ovadéka 1500 korona készpénz le-  
teendő. — Az állás azonnal elfogadható. — Fizetés 160  
korona, lakás és 1% ugy a boltból, mint a keresmától.  
Szapárlligeti „HANGYA” fogyasztási és értékesítő szövetkezet.

**FOG. MOHR JEANNETTA**  
vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécs-  
ben a fogászati téren legjobb sikerrel működtem, tisztelettel értesítem a n.  
é. közönséget, hogy helyben: **Luther Márton-utca 1. sz. a. II-ik em.**  
egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műtőmet**  
nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezelem be-  
geimet, foghuzás teljes érzéstelenítéssel (fogasztás útján.) Aranyhidak, arany-  
koronák, mindennemű kauszok fogazatok, szápadás nélkül és legkamarával.  
Arany, ezüst, amalgám, porcelán és cement tömések (plombák), morskélt dí-  
szabás mellett készítek. Belső parfüögassát kérve tisztelettel **Mohr**  
**Jeannetta**, vizsg. fogtechnikusnő. Rendelő órák: d. s. 8—12-ig, d. s. 2—7-ig.  
Vidékilek 24 órán belüli kielégítettnek. 401

14880—1917.

### Pályázati hirdetmény.

Budapest székesfőváros közönsége által boldog emlékezett József  
főherceg ur O. cs. és kir. fensége honvédfőparancsnokságának 25. év-  
fordulója alkalmából s annak emlékére, a m. kir. honvédség árvái  
részére, az illetőségre való tekintet nélkül, létesített alapítványi he-  
lyek közül, jelenleg az Erzsébet leány árvaházban egy hely kerülhet  
betöltés alá, mely helyre ezennel pályázat hirdettük.

Az árvaházba való felvétel kellékeképp igazolandó:

- az, hogy a felvételnél kért gyermek tényleg a m. kir. honvéd-  
ség kötelékébe tartozott vagy tartozó apának törvényes leszármazója,
- vagyontalanság,
- félarváknaál (akik tudniillik apátlanok, vagy anyátlanok) az  
életben levő szülő vagyontalansága,
- hogy az árva 6. életévét már betöltötte és hogy a 12. élet-  
évet még túl nem haladta,
- hogy ép testű és elméjű, a-himlőn átszett, vagy ellene siker-  
rel beoltatott.

Az árva kora és a szülők elhalálózása hiteles anyakönyvi kivo-  
nattal, a testi és elméleti állapot, a himlőoltás és a vagyontalanság  
közhatóságilag hitelesített orvosi és helyhatósági bizonyítvánnyal  
igazolandó. A kellően felszerelt bélyegtelan kérvények, melyekben a szülő  
vagy gyám neve, állása és lakohelye (város, megye, utolsó posta) is  
felmentendő, folyó évi július hó 15-ig a m. kir. honvédelmi minisz-  
terhez nyújtandók be, ahonnan Budapest székesfőváros hatóságához  
fognak küldetni és a kijelölési jog gyakorlása végett József főherceg  
ur O. cs. és kir. fenségehez fognak felterjesztetni.

Az alapítványi hely az 1917—1918. tanév kezdetén lesz betöl-  
tendő s a felvétel vagy fel nem vételéről az árvák hozzátartozói Bu-  
dapest székesfőváros tanácsa hatósági uton fogja értesíteni.

Arad, 1917. június hó 2.

A városi tanács.

### Pályázati hirdetmény.

Arad sz. kir. városban lemondás folytán megüresedett H. ker.  
kéményseprői alhátra ezennel pályázatot hirdetek.

A megüresedett kéményseprési munkakerületet a 6768/1901—167.  
sz. s a nagymélt. kereskedelemügyi m. kir. miniszterium 67640/VI. A.  
1908. sz. intézkedéssel jóváhagyott városi szabályrendeletben névsze-  
rint felsorolt utcák alkotják és a seprési díjak ugyanezen szabályren-  
deletben vannak megállapítva.

Felhívom a pályázni szándékozókat, hogy az említett szabályren-  
delet 1. §-a, illetve az 1884. XVII. tc. valamint az ipartörvény végre-  
hajtási rendeletének megfelelő hatósági okmányokkal felszerelt és  
ivenként 1 koronás okmánybélyeggel ellátott kérvényeiket 1917. évi  
július hó 31-ik napjáig bezárólag Arad sz. kir. város rendőrkapitányi  
hivatalához címezve ugyanott nyujtsák be. Hatóságilag igazolva kell  
hogy legyen:

1. gyújtogatás, vagy tűzvész okozásáért büntetve nem voltak és  
a hatóság előtt mint kifogástalan magaviseletű, józan életű és meg-  
bízható egyének ismeretesek, továbbá háztartásukban hány gondozás  
alatt álló családtagjuk van;

2. a kéményseprési iparban törvényszerű képzéssel bírnak,  
szakbavágó munkával mint segédek hány évig működtek, vagy ha  
önálló iparosok, miféle folytatják a kéményseprő ipart.

A harcúterén lévő kéményseprők helyett azok nevében a meg-  
felelő okmányok csatolása mellett — hozzátartozóik is pályázhatnak.  
Ily esetben hatóságilag igazolandó az is, hogy a pályázó tényleg ka-  
tonai szolgálatot teljesít és mióta?

Hányosan felszerelt vagy későn benyújtott kérvények figyelembe  
nem vétetnek.

Azon folyamodó, aki a jelen pályázati hirdetményben megjelölt  
munkakerületet elnyeri, tartozik a kerület betöltése tárgyában hoz-  
zandó véghatározat jogerőre emelkedése után a kerületet az alulírt  
hatóság által meghatározandó napon elfoglalni és a kéményseprési  
munkákat megkezdeni, de köteles a működés megkezdése előtt a vo-  
natkozó iparengedélyt kiváltani.

A munkakerület adományozását kimondó határozatomat vala-  
mennyi pályázóval közölni fogom.

Arad sz. kir. város rendőrkapitányi hivatala, 1917. május hó 29.  
Green, főkapitány.

A pankotai uradalom keres  
bognárt, kovácsot,  
kőművest és ácsot,  
évesnek szegődmánnyal, vagy  
általánosnak. Ajánkozók jelent-  
kezzenek az uradalom jószág-  
felügyelőségénél Pankotán (Aradm.)

**Mesés szép lesz az a hölgy,**

aki az

**IBOLYA DORÉ CRÉMET**

használja. Az arcbőrt vakító fehérre varázsolja és eltünteti min-  
denféle arctiszátalanságot. **Ára egy tégelynek 2.— K.**

**Ibolya Doré szappan 3 kor., Ibolya Doré tej**  
**1 K 50 fill. Ibolya Doré hölgypor 1 K 50 fill.**

**Tyukszem ellen**

a leghatásosabb szer az  
**Anagalin.**

Ára 1 korona.

**Kellemes izü**  
**limonádét**

mindenki otthon készíthet 1  
adag **CITRAS-sal.**  
Ára 20 fillér.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

**Hajós Arpád** gyógyszerésztárában

Arad, Andrassy-tér 22. szám.

# Apró hirdetések.

## Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.  
Minden szó hirdetéssel ára 8 fillér. Vas-tagabb betűkkel 16 fillér.  
A vas-tagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.  
A legkisebb hirdetés ára 1 korona.  
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig veszik fel.  
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

## Levelezés.

**„Deák Ferenc.”**  
Levél várja. 8568

**„Mimosa”**  
jelzőre levél van a kívánt helyen „Nap-sugártól.” 3942

**„Muskáti”**  
jelzett időben várom. 8956

## Oktatás.

**Szülők figyelmébe!**  
Kézimunkára iskolát végzett leánykát szívesen tanítok. Bővebbet Minerva könyvkereskedésben, Dobó-utca 1. sz. Telefon 791. 3944

## Alkalmazást keres.

**Idősebb egyén**  
családi okokból főelosórnó budapesti 27 éves állását, Aradon hivatalnok, pénztárosi vagy egyéb bizalmi állással. Ajánlatot „27 év” alatti a kiadóhivatal veszi át. 3870

**Szerény igényű**  
fiatal asszony hávezetőnőnek, esetleg anyahelyettesnek ajánlik magát magános urhoz helyben, vagy vidékre. Cim özv. Harangozó Sándor Arad, Csernovics Péter-utca 31. 3945

**Intelligens leány**  
1-2 gyermek mellé ajánlik magát azonnalra vagy július 1-re, lehetőleg vidékre. Cim a kiadóhivatal. 3940

**Mindenes főzőnő**  
urhához ajánlik magát. Gróf Lejningen-u. 11., ajtó 3. 3959

## Alkalmazást nyer.

**Aranyos belépésre**  
jégházból való fiatalember szállítási üzletben mint gyakornok alkalmazást nyer. Roth József utca, Kőtvös-u. 3. 3953

**Egy-két könyvkötő**  
alkalmazást nyer az Aradi Nyomda R. T. könyvkötészetében. Ki önállóan dolgozik és az aranyozáshoz is ért, előnyben részesül.

**Szeptatos duciát**  
keresek 4 hónapos gyermek mellé Mayer Antalné Lipó-u. 4. d. 3919

**16-17 éves**  
izr. tisztességes, szorgalmas leány, ki főzésüzletben már alkalmazva volt, a német és román nyelvet is bírja, fizetés és teljes ellátással, egyedülálló idősebb urnőhöz keresetkér. Özv. Moskovitz Her-manne, Gyulafehérvár. 3932

**Laphirdető-pár**  
jó fizetéssel felvételük. Bővebbet a kiadóhivatalban. 7891

## Lakást keres.

**Külfeljárati**  
butorozott szobát keresek azonnalra, vil-lanyvilágítással lehetőleg fürdőszobával. Ajánlatokat ármegjelöléssel „Tiszta” jelző alatti kérek. 3909

## Kiadó lakás.

**Elegánsan bútorozott**  
2 szobás utcai garzon lakás kiadó. Forray-utca 6. 3815

## Gyógyászat.

**Hehs Vaas chinabera.**  
Szuverén szer vérszegénység, sápkór, szé-dülés, a vérszegénységből eredő ideg-bajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Páratlan vérképző és vérjavító, biztos óvszer ma-lárikus fertőzések és minden infekcióból eredő meg-betegedés ellen egy felmöt-teknek, mint gyermekeknek. Ára 4.— kor. Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár. 12

## Ingatlan.

**Pargly Lajosné-utca 14.**  
számu magánház, nagy termékkerttel, ol-csón és könnyű fűtési feltételekkel el-adó. 3989

**Hódmezővásárhely**  
város központján levő szilárd anyagokból épült házam, melyben 30 év óta jó hir-neves **vasúti utca** volt, előnyös feltéte-lek mellett azonnal eladó. Schillinger E. J. 3947

## Magánházat

3-4 szobásat keresek a belváros köze-lében. Árjajánlatokat kiadóba kérek. 8953

## Élhető

Önköltségen családi ház, közel minden-hez, nagy pincékkel. Hal-tér 7. (tulajdo-nos.) 3958

## Vétel és eladás.

**Cigaretta bévelyek**  
elsőrendű minőségűek kettős és hármas számban igen nagy választékban kapha-tók **Deák Béla** könyv- és papírkere-skedésében Arad, Forray-utca. 871

## Egy állg használt

klifogásianul működő amerikai „Cormick”-féle kévekötső arató-gép eladó. Bővebbet **Spitzer Már-nál, Szemik.** 3936

## 30 darab elajos hordó,

répaszörre szállításra használva, javítva, darabonként 30 koronájával eladó. Vajda Zeigmond kúszógatai gazdasága, u. p. Magyarbányegyes. 3946

## Használt

polgári iskolai tankönyvet állandóan vesz „Minerva” Knieser könyvkereskedő, Dobó-u. 1. Telefon 791. 3843

## 1 pár fekete

fél és 1 pár magas barna 35-ös cipő el-adó. Cim a kiadóhivatal. Megtekinthető d. u. 2-3-ig. 3988

## Jókarban levő

hangversenyzongora eladó. Kossuth-utca 38., ajtó 3., d. u. 5-7-ig. 3949

## 2 darab

tiszti nyereg eladó. Megtekinthető d. u. 2-3 között. Petőfi-utca 7., földszint. 3954

## Élhető

8-as cséplőgarnitúra, szerszámokkal, 8000 koronáért. Megtekinthető Gutu Mihályné-nél, Pónlak (Temesmegye.) 3923

## Könyvű 1 léra való

strájkosai megvételre keresetkér. Bartos Ede, Kapa-utca 7. szám. 3910

## Aranyat

legmagasabb napi áron veszek, vagy be-cserelek. Brandes, óras, József főherceg-ut 12. sz. 3951

## Különféle.

**Zongora**  
keresetkér bérbé. Bérjajánlatokat ármez-jelöléssel a kiadóba kérek. 3957

## Az Arany

aranyér-kupok mindenben pótolják a Maemorhoidal-kupok, azonos összetételűk folytán hatásuk is teljesen azonos, ára 8 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyogyszertár Arad. 12

## Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy irodában, Deák Ferenc-u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

Városi és megyei telefon 380.

## Új üzlet!

## Hell és Társa

villanyfelszerelési, csillárok, var-rógép, gramophon s minden az ezekhez tartozó alkatrészek rak-tára

Forray-utca 2/a. (Lukácsy-ház.)

Elvállal minden e szakmába vágó javítási munkálatokat, melyek a legjutányosabban és pon-tosan eszközölhetnek.

Legújabb gramophon lemezek állandóan raktáron vannak.

A n. é. közönség szíves párt-fogását kéri

3937 **Hell és Társa.**

Városi és megyei telefon 380.

Értesítem a n. é. közönséget, hogy a

## száraz sóshal

árusítást bevezettem s állandóan raktáron tartom Minden csütörtökön **615 halak** nagy választékban érkeznek, melyet a meleg idő miatt piszra nem vihetek, így kizárólag üzletben árusítok. Legfino-mabb cipőkrem, cigarettahüvely, parafin-gertya, gyufa, nagyban és kicsinyben. Első aradi zöldségújdonság kivitelű üzlet. Vidéki rendeléseket, előleg vagy a pénz előzetes beküldése ellenében eszközök. Zöldségújdonságokat, finom gyümölcsöt bármely mennyiségben veszek, a leg-magasabb napi áron. 1065

## Luttvák József,

Asztalos Sándor-utca 8. Internumban telefon 615. Péntek estétől azembat estig zárva. 1065

## Házeladások,

valamint kisebb és nagyobb birto-kok eladását, parcellázását köz-vetíteni vállalom. Az ország min-den részében előjegyezve kis- és nagybirtokok. Aradon magán- és bérházak. Ajánlatokat, megbízás-o-kat kér

## Halmi József

adásvételi közvetítő iroda.  
Lakás: Deák Ferenc-u. 5.  
Telefon 726. 3909

## Eladó szőlőbirtok.

Az Aradhegyalján kitűnő faj-szőlővel beültetett 14 holdas terület serpentin utakkal, 6 szobás uri lakással, cselédségi épületek, istálló, nagy présház, malom, pince, cementmedencék, szivattyúk, hordók és egyéb modern felszerelésekkel. Csakis komoly feleknek felvilágosítást ad **Dr. Szegő Hugó ügyvédi iro-dája, Neuman-palota d. u. 5-7 óra között.** (Ügynökök kizárva.)



Visszatag, izra-dás, napéges, bőrhámias, ruh és sörör borbaj, fekély, daganat és sebek ellen biztos és gyors hatású szer

## Boroka-kenőcs,

nem piszkít és teljesen szaga-tlan. Kis tégely

3 K. nagy tégely 5 K. családi tégely 9 K. Hozzávaló borokaszappan 4 korona. Készült: **Gerő Sándor** gyógyszerész, Nagykerés. 102. 7131 Aradon kapható: gútorf Földes Kelemen és Földes és Hehs gyógyszerárban.

## Aradi és csanádi egyesült vasutak menetrendje.

Ervényes 1917. évi június 1-től.

Aradról Szegedre indul:  
Személyvonat reggel ... .. 6.40  
Személyvonat délután ... .. 4.18

Aradról Szegedre érkezik:  
Személyvonat délben ... .. 12.00  
Személyvonat este ... .. 9.81

Szegedről Aradra indul:  
Személyvonat éjjel ... .. 3.06  
Személyvonat délután ... .. 3.17

Szegedről Aradra érkezik:  
Személyvonat reggel ... .. 7.33  
Személyvonat este ... .. 7.51

Aradról Brádra indul:  
Személyvonat reggel ... .. 5.40  
Személyvonat délután ... .. 12.48

Aradról Brádra érkezik:  
Személyvonat délelőtt ... .. 11.53  
Személy vonat este ... .. 7.46

Brádról Aradra indul:  
Személyvonat éjjel ... .. 3.00  
Személyvonat délután ... .. 1.13

Brádról Aradra érkezik:  
Személyvonat délelőtt ... .. 10.00  
Személyvonat este ... .. 7.38

Aradról Pankotára indul:  
Reggel ... .. 8.26  
Aradról Pankotára érkezik:  
Délelőtt ... .. 9.54

Pankotáról Aradra indul:  
Délután ... .. 2.13  
Pankotáról Aradra érkezik:  
Délután ... .. 3.43

Aradról Ujszentannára indul:  
Délután ... .. 5.30  
Aradról Ujszentannára érkezik:  
Este ... .. 6.10

Ujszentannáról Aradra indul:  
Este ... .. 6.22  
Ujszentannáról Aradra érkezik:  
Este ... .. 6.53

Borosjenőről Csermőre indul:  
Vegyes vonat délelőtt ... .. 9.32  
Vegyes vonat délután ... .. 5.32

Csermőről Borosjenőre indul:  
Vegyes vonat reggel ... .. 6.32  
Vegyes vonat délután ... .. 4.29

Mezőhegyesről Kétegyháza indul:  
Motoros vonat reggel ... .. 8.37  
Motoros vonat este ... .. 6.26

Kétegyházaról Mezőhegyesre indul:  
Motoros vonat reggel ... .. 6.10  
Motoros vonat délután ... .. 4.10

Ujszentannáról Kétegyháza ind. :  
Motoros vonat reggel ... .. 9.25  
Motoros vonat este ... .. 7.00

Kétegyházaról Ujszentannára ind. :  
Motoros vonat reggel ... .. 6.00  
Motoros vonat délután ... .. 4.00

Borossebesről Menyházára indul:  
Vegyesvonat délelőtt ... .. 9.00  
Menyházáról Borossebesre indul:  
Vegyesvonat délután ... .. 2.39